MSX

MSX ZAKBOEKJE

Wessel Akkermans

uw **MSX** *computer de baas*

ZAKBOEKJE
Wessel Akkermans

MSX ZAKBOEKJE

uw MSX computer de baas

MSX

ZAKBOEKJE

uw **MSX** *computer*
de baas

Wessel Akkermans

uitgeverij STARK - TEXEL
postbus 302 - 1794 ZG Oosterend tel. 02223 - 661

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Akkermans, Wessel

MSX zakboekje : uw MSX computer de baas / Wessel Akkermans. – Oosterend : Stark-Texel
ISBN 90-6398-888-5
SISO 365.3 UDC 681.3.06
Trefw.: microcomputers ; programmeren.

.....

1e druk 1985
ISBN 90 6398 888 5

Voorwoord

Tekeningen maken, kleuren en geluiden produceren, en dat met hetzelfde gemak als het afdrukken van een stukje tekst op het beeldscherm. Dat was mijn eerste indruk van de MSX-computers. Na die eerste kennismaking bleven de MSX-computers mij verbazen. Een floppy disk van merk A kon zonder meer worden aangesloten op merk B. Diezelfde mate van uitwisselbaarheid gold ook voor programma's. Programma's geschreven op de ene MSX-computer, konden ongewijzigd worden afgedraaid op een andere.

De zeer uitgebreide en goed gestandaardiseerde MSX-BASIC, en de al evengoed gestandaardiseerde hardware, hebben het schrijven van dit boekje tot een werkelijk plezier gemaakt. Al werkende (misschien is het woord "spelende" beter op zijn plaats) kwam ik tot een aantal aantekeningen van al die zaken die mij in het begin niet helemaal duidelijk waren. Deze aantekeningen, gecombineerd met een aantal Z80-microprocessor gegevens en gecompleteerd met een beschrijving van de BASIC-instructie set liggen nu voor u in de vorm van een zakboekje.

Door de informatie in een aantal soorten te groeperen, hoop ik een handig naslagwerkje te hebben gecreeerd, waarmee u nog vele jaren uw voordeel kunt doen. De volgende groepen zijn opgenomen, in de volgorde waarin ze hier worden vermeld:

Algemene informatie, niet computergericht.
MSX-BASIC informatie.
Machinetaal informatie.
Hardware informatie.
Een aantal korte programmaatjes.

Mijn hartelijke dank gaat uit naar de firma "Tekelec Airtronic" uit Zoetermeer, de importeur van de Z80 microprocessor van ZILOG, voor haar hulp bij het verkrijgen van toestemming tot het overnemen van gegevens uit het Z80 CPU Manual.

februari 1985
Wessel Akkermans

INHOUD

1	Conversies: decimaal, binair, octaal en hexadecimaal	9
2	Machten van 2, 8 en 16	12
3	Afgeleide goniometrische functies	13
4	Operators	14
5	Kleurnummers	15
6	Variabelen en waardetoekenning	16
7	MSX-BASIC instructieset	18
8	Systeemboodschappen	70
9	Editing	77
10	MSX-karakterset	79
11	ASCII-karakterset	80
12	Geheugen lay-out	81
13	I/O-adressen	82
14	De programmeerbare geluidsgenerator	83
15	De video display processor	89
16	Z80 interrupt modes	94
17	Z80-registers	95
18	Symbolische omschrijving van Z80-instructies	97
19	Z80-instructieset op volgorde van mnemonics	104
20	Z80-instructieset op volgorde van hexcode	113
21	Z80-vlagbeinvloeding	122
22	Connectoren	124
23	Geheugen-dump	126
24	Inhoudsopgave van de schijf	132
	Aantekeningen	134

1 Conversies: decimaal, binair, octaal en hexadecimaal

dec.	binair	oct.	hex.	dec.	binair	oct.	hex.
0	0000 0000	000	00	42	0010 1010	052	2A
1	0000 0001	001	01	43	0010 1011	053	2B
2	0000 0010	002	02	44	0010 1100	054	2C
3	0000 0011	003	03	45	0010 1101	055	2D
4	0000 0100	004	04	46	0010 1110	056	2E
5	0000 0101	005	05	47	0010 1111	057	2F
6	0000 0110	006	06	48	0011 0000	060	30
7	0000 0111	007	07	49	0011 0001	061	31
8	0000 1000	010	08	50	0011 0010	062	32
9	0000 1001	011	09	51	0011 0011	063	33
10	0000 1010	012	0A	52	0011 0100	064	34
11	0000 1011	013	0B	53	0011 0101	065	35
12	0000 1100	014	0C	54	0011 0110	066	36
13	0000 1101	015	0D	55	0011 0111	067	37
14	0000 1110	016	0E	56	0011 1000	070	38
15	0000 1111	017	0F	57	0011 1001	071	39
16	0001 0000	020	10	58	0011 1010	072	3A
17	0001 0001	021	11	59	0011 1011	073	3B
18	0001 0010	022	12	60	0011 1100	074	3C
19	0001 0011	023	13	61	0011 1101	075	3D
20	0001 0100	024	14	62	0011 1110	076	3E
21	0001 0101	025	15	63	0011 1111	077	3F
22	0001 0110	026	16	64	0100 0000	100	40
23	0001 0111	027	17	65	0100 0001	101	41
24	0001 1000	030	18	66	0100 0010	102	42
25	0001 1001	031	19	67	0100 0011	103	43
26	0001 1010	032	1A	68	0100 0100	104	44
27	0001 1011	033	1B	69	0100 0101	105	45
28	0001 1100	034	1C	70	0100 0110	106	46
29	0001 1101	035	1D	71	0100 0111	107	47
30	0001 1110	036	1E	72	0100 1000	110	48
31	0001 1111	037	1F	73	0100 1001	111	49
32	0010 0000	040	20	74	0100 1010	112	4A
33	0010 0001	041	21	75	0100 1011	113	4B
34	0010 0010	042	22	76	0100 1100	114	4C
35	0010 0011	043	23	77	0100 1101	115	4D
36	0010 0100	044	24	78	0100 1110	116	4E
37	0010 0101	045	25	79	0100 1111	117	4F
38	0010 0110	046	26	80	0101 0000	120	50
39	0010 0111	047	27	81	0101 0001	121	51
40	0010 1000	050	28	82	0101 0010	122	52
41	0010 1001	051	29	83	0101 0011	123	53

dec.	binair	oct.	hex.	dec.	binair	oct.	hex.
84	0101 0100	124	54	130	1000 0010	202	82
85	0101 0101	125	55	131	1000 0011	203	83
86	0101 0110	126	56	132	1000 0100	204	84
87	0101 0111	127	57	133	1000 0101	205	85
88	0101 1000	130	58	134	1000 0110	206	86
89	0101 1001	131	59	135	1000 0111	207	87
90	0101 1010	132	5A	136	1000 1000	210	88
91	0101 1011	133	5B	137	1000 1001	211	89
92	0101 1100	134	5C	138	1000 1010	212	8A
93	0101 1101	135	5D	139	1000 1011	213	8B
94	0101 1110	136	5E	140	1000 1100	214	8C
95	0101 1111	137	5F	141	1000 1101	215	8D
96	0110 0000	140	60	142	1000 1110	216	8E
97	0110 0001	141	61	143	1000 1111	217	8F
98	0110 0010	142	62	144	1001 0000	220	90
99	0110 0011	143	63	145	1001 0001	221	91
100	0110 0100	144	64	146	1001 0010	222	92
101	0110 0101	145	65	147	1001 0011	223	93
102	0110 0110	146	66	148	1001 0100	224	94
103	0110 0111	147	67	149	1001 0101	225	95
104	0110 1000	150	68	150	1001 0110	226	96
105	0110 1001	151	69	151	1001 0111	227	97
106	0110 1010	152	6A	152	1001 1000	230	98
107	0110 1011	153	6B	153	1001 1001	231	99
108	0110 1100	154	6C	154	1001 1010	232	9A
109	0110 1101	155	6D	155	1001 1011	233	9B
110	0110 1110	156	6E	156	1001 1100	234	9C
111	0110 1111	157	6F	157	1001 1101	235	9D
112	0111 0000	160	70	158	1001 1110	236	9E
113	0111 0001	161	71	159	1001 1111	237	9F
114	0111 0010	162	72	160	1010 0000	240	A0
115	0111 0011	163	73	161	1010 0001	241	A1
116	0111 0100	164	74	162	1010 0010	242	A2
117	0111 0101	165	75	163	1010 0011	243	A3
118	0111 0110	166	76	164	1010 0100	244	A4
119	0111 0111	167	77	165	1010 0101	245	A5
120	0111 1000	170	78	166	1010 0110	246	A6
121	0111 1001	171	79	167	1010 0111	247	A7
122	0111 1010	172	7A	168	1010 1000	250	A8
123	0111 1011	173	7B	169	1010 1001	251	A9
124	0111 1100	174	7C	170	1010 1010	252	AA
125	0111 1101	175	7D	171	1010 1011	253	AB
126	0111 1110	176	7E	172	1010 1100	254	AC
127	0111 1111	177	7F	173	1010 1101	255	AD
128	1000 0000	200	80	174	1010 1110	256	AE
129	1000 0001	201	81	175	1010 1111	257	AF

dec.	binair	oct.	hex.	dec.	binair	oct.	hex.
176	1011 0000	260	B0	222	1101 1110	336	DE
177	1011 0001	261	B1	223	1101 1111	337	DF
178	1011 0010	262	B2	224	1110 0000	340	E0
179	1011 0011	263	B3	225	1110 0001	341	E1
180	1011 0100	264	B4	226	1110 0010	342	E2
181	1011 0101	265	B5	227	1110 0011	343	E3
182	1011 0110	266	B6	228	1110 0100	344	E4
183	1011 0111	267	B7	229	1110 0101	345	E5
184	1011 1000	270	B8	230	1110 0110	346	E6
185	1011 1001	271	B9	231	1110 0111	347	E7
186	1011 1010	272	BA	232	1110 1000	350	E8
187	1011 1011	273	BB	233	1110 1001	351	E9
188	1011 1100	274	BC	234	1110 1010	352	EA
189	1011 1101	275	BD	235	1110 1011	353	EB
190	1011 1110	276	BE	236	1110 1100	354	EC
191	1011 1111	277	BF	237	1110 1101	355	ED
192	1100 0000	300	C0	238	1110 1110	356	EE
193	1100 0001	301	C1	239	1110 1111	357	EF
194	1100 0010	302	C2	240	1111 0000	360	F0
195	1100 0011	303	C3	241	1111 0001	361	F1
196	1100 0100	304	C4	242	1111 0010	362	F2
197	1100 0101	305	C5	243	1111 0011	363	F3
198	1100 0110	306	C6	244	1111 0100	364	F4
199	1100 0111	307	C7	245	1111 0101	365	F5
200	1100 1000	310	C8	246	1111 0110	366	F6
201	1100 1001	311	C9	247	1111 0111	367	F7
202	1100 1010	312	CA	248	1111 1000	370	F8
203	1100 1011	313	CB	249	1111 1001	371	F9
204	1100 1100	314	CC	250	1111 1010	372	FA
205	1100 1101	315	CD	251	1111 1011	373	FB
206	1100 1110	316	CE	252	1111 1100	374	FC
207	1100 1111	317	CF	253	1111 1101	375	FD
208	1101 0000	320	D0	254	1111 1110	376	FE
209	1101 0001	321	D1	255	1111 1111	377	FF
210	1101 0010	322	D2				
211	1101 0011	323	D3				
212	1101 0100	324	D4				
213	1101 0101	325	D5				
214	1101 0110	326	D6				
215	1101 0111	327	D7				
216	1101 1000	330	D8				
217	1101 1001	331	D9				
218	1101 1010	332	DA				
219	1101 1011	333	DB				
220	1101 1100	334	DC				
221	1101 1101	335	DD				

2 Machten van 2, 8 en 16

Machten van 2:

```
2^0  =          1
2^1  =          2
2^2  =          4
2^3  =          8
2^4  =         16
2^5  =         32
2^6  =         64
2^7  =        128
2^8  =        256
2^9  =        512
2^10 =       1024
2^11 =       2048
2^12 =       4096
2^13 =       8192
2^14 =      16384
2^15 =      32768
2^16 =      65536
2^17 =     131072
2^18 =     262144
2^19 =     524288
2^20 =    1048576
2^21 =    2097152
2^22 =    4194304
2^23 =    8388608
2^24 =   16777216
2^25 =   33554432
2^26 =   67108864
2^27 =  134217728
2^28 =  268435456
2^29 =  536870912
2^30 = 1073741824
2^31 = 2147483648
2^32 = 4294967296
```

Machten van 8:

```
8^0  =          1
8^1  =          8
8^2  =         64
8^3  =        512
8^4  =       4096
8^5  =      32768
8^6  =     262144
8^7  =    2097152
8^8  =   16777216
8^9  =  134217728
8^10 = 1073741824
```

Machten van 16:

```
16^0 =          1
16^1 =         16
16^2 =        256
16^3 =       4096
16^4 =      65536
16^5 =    1048576
16^6 =   16777216
16^7 =  268435456
16^8 = 4294967296
```

3 Afgeleide goniometrische functies

Afgeleide functie	MSX-notatie
Secans	1/COS(X)
Cosecans	1/SIN(X)
Cotangens	1/TAN(X)
Inverse sinus	ATN(X/SQR(-X*X+1))
Inverse cosinus	-ATN(X/SQR(-X*X+1))+1.5708
Inverse secans	ATN(X/SQR(X*X-1))+SGN(SGN(X)-1) *1.5708
Inverse cosecans	ATN(X/SQR(X*X-1))+(SGN(X)-1) *1.5708
Inverse cotangens	ATN(X)+1.5708
Hyperbolische sinus	(EXP(X)-EXP(-X))/2
Hyperbolische cosinus	(EXP(X)+EXP(-X))/2
Hyperbolische tangens	EXP(-X)/EXP(X)+EXP(-X)*2+1
Hyperbolische secans	2/(EXP(X)+EXP(-X))
Hyperbolische cosecans	2/(EXP(X)-EXP(-X))
Hyperbolische cotangens	EXP(-X)/(EXP(X)-EXP(-X))*2+1
Inv. hyperb. sinus	LOG(X+SQR(X*X+1))
Inv. hyperb. cosinus	LOG(X+SQR(X*X-1))
Inv. hyperb. tangens	LOG((1+X)/(1-X))/2
Inv. hyperb. secans	LOG((SQR(-X*X+1)+1)/X)
Inv. hyperb. cosecans	LOG((SGN(X)*SQR(X*X+1)+1)/X)
Inv. hyperb. cotangens	LOG((X+1)/(X-1))/2

4 Operators

Functionele operators

Prioriteit	Operator	Betekenis
1	functies	Wanneer in expressies functies worden gebruikt, dan zullen deze met de hoogste prioriteit worden verwerkt.

Rekenkundige operators

Prioriteit	Operator	Betekenis
2	^	Machtsverheffen
3	*	vermenigvuldigen
	/	delen
	\	delen van gehele getallen
	MOD	rest bepaling
4	+	optellen
	-	aftrekken

Vergelijkende operators

Prioriteit	Operator	Betekenis
5	=	Is gelijk aan
	<	Is kleiner dan
	>	Is groter dan
	<> of ><	Is ongelijk aan
	<= of =<	Is kleiner dan of gelijk aan
	>= of =>	Is groter dan of gelijk aan

Logische operators

Prioriteit	Operator	Betekenis
6	AND	EN
	OR	OF
	NOT	NIET
	XOR	Exclusieve OF
	EQV	Gelijkwaardig met
	IMP	Impliceert dat

5 Kleurnummers

Kleurnummer	Kleur
0	transparant
1	zwart
2	groen
3	licht groen
4	donker blauw
5	licht blauw
6	donker rood
7	blauw
8	rood
9	licht rood
10	donker geel
11	licht geel
12	donker groen
13	steen rood
14	grijs
15	wit

6 Variabelen en waardetoekenning

Soorten variabelen:

soort	soortbepaling	waardetoekenning
Alfanumeriek	$ achter naam	LET N$="ABC"
Integer numeriek	% achter naam	LET A%=5 De toe te kennen waarde mag -32768 tot +32767 zijn, en moet een geheel getal zijn.
Numeriek met enkelvoudige nauwkeurigheid	! achter naam	LET A!=123456 De toe te kennen waarde mag uit 6 cijfers bestaan. Daarboven wordt het getal afgerond.
Numeriek met dubbele nauwkeurigheid	# achter naam	LET A#=1234567890123 De toe te kennen waarde mag uit 14 cijfers bestaan. Daarboven wordt het getal afgerond.

Indien een variabelenaam niet wordt gevolgd door $, %, ! of #, dan zal die variabele als een numerieke variabele met dubbele nauwkeurigheid worden beschouwd.

Soorten constanten:

soort	omschrijving
Integer	Waarde tussen -32768 en +32767.
Fixed point met enkele nauwkeurigheid	Waarde wordt gevolgd door het ! teken. Voorbeeld: 12.3!

(vervolg soorten constanten)

soort	omschrijving
Fixed point met dubbele nauwkeurigheid	Waarde wordt gevolgd door het # teken. Voorbeeld: 12.3#
Floating point met enkele nauwkeurigheid	Waarde wordt in wetenschappelijke notatie geschreven, waarbij E het exponentteken is. Voorbeeld: 12.3E4
Floating point met dubbele nauwkeurigheid	Waarde wordt in wetenschappelijke notatie geschreven, waarbij D het exponentteken is. Voorbeeld: 12.3D9
Hexadecimaal	Waarde wordt voorafgegaan door &H. Voorbeeld: &HFF (= decimaal 255).
Octaal	Waarde wordt voorafgegaan door &O. Voorbeeld: &O377 (= decimaal 255).
Binair	Waarde wordt voorafgegaan door &B. Voorbeeld: &B11111111 (= decimaal 255).

7 MSX-BASIC instructieset

In dit hoofdstuk zullen alle BASIC-statements, functies en commando's in een alfabetische lijst worden behandeld. Iedere beschrijving zal uit de volgende onderdelen bestaan:

- de naam
- de categorie (functie, commando of statement)
- de syntax
- een korte omschrijving
- zonodig een voorbeeld

In de syntax-beschrijving zullen de volgende symbolen worden gebruikt:

<item>	items tussen gehoekte haakjes moeten door de programmeur worden bepaald.
[optie]	opties staan tussen vierkante haken en mogen worden weggelaten.
(<item>...)	items tussen normale haakjes die door een aantal punten worden gevolgd, mogen zo vaak worden herhaald als de regellengte toestaat.
.,():;	deze leestekens moeten precies zoals ze in de syntax beschrijving voorkomen worden ingetikt.
Hoofdletters	In hoofdletters geschreven items moeten precies zo worden ingetikt als ze in de syntax-beschrijving zijn aangegeven.
X, Y en Z	Hiermee worden numerieke variabelen aangegeven.
X$, Y$ en Z$	Hiermee worden alfanumerieke variabelen aangegeven.

ABS functie

ABS(<X>)

Neemt de absolute waarde van het getal in variabele X. Indien in X een negatief getal staat, zal het resultaat van ABS(<X>) datzelfde getal, maar dan positief, zijn.

Voorbeeld: ABS(-512) = 512

ASC functie

ASC(<X$>)

Geeft de ASCII-karaktercode van het eerste in X$ voorkomende karakter. Indien X$ geen karakters bevat, zal de foutboodschap "Illegal function call" worden gegeven.

```
Voorbeeld:  LET X$="abc"
            PRINT ASC(X$)        --> 97
            PRINT CHR$(ASC(X$)) --> a
```

ATN functie

ATN(<X>)

Geeft de arctangens van X in radialen.

AUTO commando

AUTO [<X>[,[<Y>]]]

Na het geven van dit commando worden bij het programmeren automatisch regelnummers gegenereerd, beginnende bij regelnummer X, en met een ophoging Y.

AUTO zonder verdere parameters:
Regelnummering begint bij 10, stapgrootte is 10.

AUTO met alleen parameter X:
Regelnummering begint bij X, stapgrootte is 10.

AUTO met parameter X gevolgd door komma:
Regelnummering start bij X, stapgrootte is de laatst gebruikte stapgrootte.

AUTO met alle parameters:
Regelnummering start bij X, stapgrootte is Y.

Indien met AUTO een regelnummer wordt gegenereerd die al in het geheugen aanwezig is, zal het regelnummer onmiddellijk worden gevolgd door een "*".

Automatisch regelnummeren kan worden beeindigd, door de toetsen CONTROL & C of CONTROL & STOP gelijktijdig in te drukken.

BASE functie

BASE(<X>)

Adresseert de Video Display Processor (VDP). Met behulp van de waarde in X kan een item uit de tabel worden geselecteerd.

X mag een van de volgende waarden hebben:

0 - Geeft het eerste adres van de namentabel in tekstmode 1.
2 - Geeft het eerste adres van de patronentabel in tekstmode 1.

5 - Geeft het eerste adres van de namentabel in tekstmode 2.
6 - Geeft het eerste adres van de kleurentabel in tekstmode 2.
7 - Geeft het eerste adres van de patronentabel in tekstmode 2.
8 - Geeft het eerste adres van de attributentabel voor sprites in tekstmode 2.
9 - Geeft het eerste adres van de patronentabel voor sprites in tekstmode 2.

10 - Geeft het eerste adres van de namentabel in grafische mode 1.
11 - Geeft het eerste adres van de kleurentabel in grafische mode 1.
12 - Geeft het eerste adres van de patronentabel in grafische mode 1.
13 - Geeft het eerste adres van de attributentabel voor sprites in grafische mode 1.
14 - Geeft het eerste adres van de patronentabel voor sprites in grafische mode 1.

15 - Geeft het eerste adres van de namentabel in grafische mode 2.
16 - Geeft het eerste adres van de kleurentabel in grafische mode 2.
17 - Geeft het eerste adres van de patronentabel in grafische mode 2.
18 - Geeft het eerste adres van de attributentabel voor sprites in grafische mode 2.
19 - Geeft het eerste adres van de patronentabel voor sprites in grafische mode 2.

Zie ook hoofdstuk 15, Video Display Processor

BEEP — statement

BEEP

Veroorzaakt een pieptoon.

BIN$ — functie

BIN$(<X>)

Geeft de decimale waarde X binair weer. X mag varieren van -32768 tot en met +32767. Indien X een negatief getal is, zal het resultaat in two's complement worden weergegeven. Het resultaat zal altijd een alfanumerieke string zijn.

Voorbeeld: BIN(64) = string "1000000"

BLOAD statement

```
BLOAD "<pn1>:<fnam>"[,R][,<X>]    of
BLOAD "<pn2>:<fnam>",S
```

Laadt en machinetaalprogramma of een geheugengebied van een randapparaat (pn1 of pn2) in het geheugen.
pn1 mag zijn: "CAS" voor cassette,
"A" voor diskettedrive 1,
"B" voor diskettedrive 2.
pn2 mag zijn: "A" voor diskettedrive 1,
"B" voor diskettedrive 2.

De optie R geeft aan dat het machinetaalprogramma na laden onmiddellijk wordt gestart.
De optie X geeft het geheugenadres vanaf waar de machinecode moet worden geladen. Indien X wordt weggelaten, dan zal worden geladen vanaf adres 0.

Het tweede formaat is voor het laden van een beeldscherm vanaf pn2 naar het video-RAM.

BSAVE statement

```
BSAVE "<pn1>:<fnam>",<X>,<Y>[,<Z>]    of
BSAVE "<pn2>:<fnam>",<X>,<Y>,S
```

Schrijft een machinetaalprogramma of een geheugengebied onder de naam "fnam" naar een randapparaat.

pn1 kan zijn: "CAS" voor de cassetterecorder
"A" voor diskettedrive 1
"B" voor diskettedrive 2
pn2 kan zijn: "A" voor diskettedrive 1
"B" voor diskettedrive 2

X is het startadres van het machinetaalprogramma of het geheugengebied, Y is het eindadres daarvan.
Z is het adres waarop het machinetaalprogramma moet worden gestart.

Met het tweede formaat wordt het Video-RAM naar een diskette-file geschreven.

CALL — statement

CALL <assignment>[(<A$>[,<B$>]...)]

Roept een statement in een ROM-cartridge aan. A$ en B$ zijn alfanumerieke constanten die als argumenten voor het aangeroepen statement dienen.

CDBL — functie

CDBL(<X>)

Geeft een getal in dubbele nauwkeurigheid aan een numerieke variabele of numerieke expressie.

Voorbeeld: LET A#=CDBL(5/3)
Het resultaat in A# zal uit 14 cijfers bestaan.

CHR$ — functie

CHR$(<X>)

Geeft het karakter, waarvan de ASCII-code in X staat.

Voorbeeld: PRINT CHR$(53)
Het karakter S wordt afgedrukt.

CINT — functie

CINT(<X>)

Converteert een numerieke variabele of expressie naar een integer-getal. X mag niet kleiner dan -32768 en niet groter dan +32767 zijn.

CIRCLE statement

CIRCLE [STEP](<X>,<Y>),<Z>[,<XX>][,<YY>][,<ZZ>][,<XXX>]

Maakt een cirkel met middelpunt X,Y (hor., vert.).
X mag varieren tussen 0 en 255, Y tussen 0 en 191.
Indien STEP wordt gebruikt wordt X,Y relatief ten opzichte van de huidige cursor-positie opgegeven.

Z is de straal in aantal pixels.

XX is het kleurnummer (0 t/m 15). Indien XX niet wordt opgegeven wordt kleurnummer 15 (wit) gebruikt.

YY is de hoek (in radialen) waar de cirkel wordt begonnen. Indien YY niet wordt opgegeven wordt de waarde 0 aangenomen.

ZZ is de hoek (in radialen) waar het tekenen van de cirkel wordt gestopt. Indien ZZ niet wordt opgegeven, wordt de waarde 2*pi aangenomen.

> YY en ZZ mogen waarden hebben die varieren tussen 0 en 2*pi. Indien een negatieve waarde wordt gegeven, zullen het begin- en eindstuk van de cirkelboog met het middelpunt worden verbonden.

XXX geeft de verhouding tussen horizontale en verticale straal. Indien niet opgegeven, dan zal die verhouding 1 zijn.

CLEAR statement

CLEAR [<X>[,<Y>]]

Geeft alle numerieke variabelen de waarde 0. Maakt alle alfanumerieke variabelen leeg. Sluit (CLOSE) alle files die nog open zijn.

X = de lengte van alle gedefinieerde alfanumerieke files.

Y = het hoogste geheugenadres dat door MSX-BASIC mag worden gebruikt.

CLOAD commando

CLOAD ["<prog.naam>"] of
CLOAD? ["<prog.naam>"]

Laadt een programma, dat met CSAVE op cassette was geschreven, in het geheugen. Indien <prog.naam> niet is opgegeven, wordt het eerstgevonden programma geladen.

Indien het tweede formaat (CLOAD?) wordt gebruikt, zal het in het geheugen staande programma worden vergeleken met het van cassette te lezen programma.

CLOSE statement

CLOSE [[#]<X>[,[#]<Y>...]]

Sluit de aangegeven files en maakt de bijbehorende buffers vrij. X en Y zijn de file-nummers van files die met een OPEN instructie zijn geopend. Indien geen file-nummers zijn opgegeven, zullen alle open files worden gesloten.

CLS statement

CLS

Maakt het beeldscherm schoon en zet de cursor op de eerste positie van de eerste regel.

COLOR statement

COLOR [<X>][,<Y>][,<Z>]

Definieert de schermkleuren. X is de foreground-kleur, Y is de background-kleur en Z is de kleur van de BORDER (in tekstmode 2 en grafische modes 1 en 2).

Default-waarden voor X, Y en Z zijn 15, 4 en 7.

CONT statement

CONT

Vervolgt het programma met de regel waarop het was onderbroken. Indien het programma werd onderbroken met behulp van het STOP-statement, dan zal CONT het programma voortzetten met de regel na het STOP-statement.

COPY statement

COPY "<pn>:<fnam1>" TO "<pn>:[<fnam2>]"

Copieert een diskette-file.

pn kan zijn: "A" voor diskette drive 1
"B" voor diskette drive 2

fnam1 is de naam van de file die moet worden gecopieerd fnam2 is optioneel. Indien aanwezig, dan zal de copie van de file de naam in "fnam2" krijgen. Indien niet gegeven, dan zal de gecopieerde file de naam "fnam1" krijgen.

COS functie

COS(<X>)

Berekent de cosinus van het aantal in X gegeven radialen.

CSAVE commando

CSAVE "<prog.naam>"[,<X>]

Schrijft het programma vanuit het geheugen naar cassette, onder de in <prog.naam> gegeven naam. Met de optie X kan de schrijfsnelheid worden bepaald.
X=1 --> 1200 baud. X=2 --> 2400 baud.

CSNG functie

CSNG(<X>)

Converteert een numerieke variabele of expressie naar enkele nauwkeurigheid (maximaal 6 cijfers).

CSRLIN functie

CSRLIN

Geeft het regelnummer van de regel waarop de cursor staat (van 0 t/m 23). Werkt alleen in tekstmode 1 en 2.

CVI functie

CVI(<X$>)

Converteert de 2 bytes alfanumerieke variabele X$ naar een integer waarde. Werkt alleen voor diskettesystemen.

CVS functie

CVS(<X$>)

Converteert de 4 bytes alfanumerieke variabele X$ naar enkele nauwkeurigheid.
Werkt alleen voor diskettesystemen.

CVD functie

CVD(<X$>)

Converteert de 8 bytes alfanumerieke variabele X$ naar dubbele nauwkeurigheid.
Werkt alleen voor diskettesystemen.

DATA statement

DATA <constante>[,<constante>...]

Het DATA-statement mag numerieke en alfanumerieke constanten door elkaar bevatten. DATA-regels mogen op iedere plaats in het programma worden gezet. Ze worden allemaal tezamen als een lange lijst van data-elementen beschouwd. De DATA-constanten (items) kunnen met behulp van een READ-statement worden gelezen. Indien het READ-statement een numerieke waarde verwacht, mag er niet toevallig een alfanumerieke waarde in de DATA-regel staan.

DEF FN statement

DEF FN<naam>[(<var>[,<var>...])]=<formule>

Definieert een door de programmeur samengestelde functie.

<naam> is de naam die aan de functie zal worden gegeven Indien de naam wordt gevolgd door een $-teken, is er sprake van een alfanumerieke functie.

<formule> is de door de programmeur samengestelde functie. Daarin mogen ook variabelen voorkomen.

<var> is een variabele. Met de variabelen kunnen waarden worden doorgegeven aan de formule.

```
Voorbeeld: DEF FNA(B)=B*5
           LET C=10
           LET D=FNA(C)
           D zal nu 10*5 = 50 worden.
```

DEFDBL statement

DEFDBL <l1>[,<l2>...]

Bepaalt dat alle variabelen die beginnen met de in l1, l2 enz. gegeven letters, van het type dubbele nauwkeurigheid zullen zijn. (Zie ook DEFSTR)

DEFINT statement

DEFINT <l1>[,<l2>...]

Bepaalt dat alle variabelen die beginnen met de in l1, l2 enz. gegeven letters, van het type integer zullen zijn. (Zie ook DEFSTR)

DEFSNG statement

DEFSNG <l1>[,<l2>...]

Bepaalt dat alle variabelen die beginnen met de in l1, l2 enz. gegeven letters, van het type enkele nauwkeurigheid zullen zijn. (Zie ook DEFSTR)

DEFSTR statement

DEFSTR <l1>[,<l2>...]

Bepaalt dat alle variabelen die beginnen met de in l1, l2 enz. gegeven letters van het type alfanumeriek zijn.

```
Voorbeeld: DEFSTR A,Q-Z
           LET A="xyz":Q="tekst":R="abc":etc.
```

l1 en l2 mogen zowel en enkele letter zijn als een serie letters. In dat laatste geval wordt die serie aangegeven zoals in het voorbeeld.

DEFUSER statement

DEFUSR[<X>]=<Y>

Specificeert het startadres Y van een machinetaalprogramma. X kan een nummer van 0 t/m 9 zijn.

```
Voorbeeld:  DEFUSR1=&HF000
            A=USR1(A%)
```

DELETE commando

DELETE [<X>][-<Y>]

Verwijdert alle programmaregels X t/m Y.
Indien alleen X is opgegeven, dan wordt de betreffende regel verwijderd.
Indien alleen Y is opgegeven, dan worden alle programma regels t/m Y verwijderd.
Er moet minimaal 1 parameter worden opgegeven.
Voorbeeld: DELETE 300
DELETE 100-200
DELETE -80

DIM statement

DIM <variabele>(<X>[,<Y>[,<Z>]])

Creeert ruimte in het geheugen voor een array van X elementen. Met Y kan het aantal twee dimensionale elementen worden aangegeven, met Z het aantal drie dimensionale elementen.
Wanneer een variabele niet is gedimensioneerd, kan die 11 elementen bevatten (van 0 t/m 10).

DRAW statement

DRAW <X$>

Tekent een lijn in grafische mode 1 of 2, volgens de aanwijzingen in alfanumerieke variabele X$.
In X$ kunnen de volgende subcommando's voorkomen:

[B][N]U<X> - X pixels naar boven
[B][N]D<X> - X pixels naar beneden
[B][N]L<X> - X pixels naar links
[B][N]R<X> - X pixels naar rechts
[B][N]E<X> - X pixels naar rechtsboven
[B][N]F<X> - X pixels naar rechtsonder
[B][N]G<X> - X pixels naar linksonder
[B][N]H<X> - X pixels naar linksboven
[B][N]M[+][-]<X>,[+][-]<Y>
- Van huidige cursorpositie naar X,Y.

Met het + of - teken kan worden aangegeven dat X en/of Y een relatieve verplaatsing ten opzichte van de huidige cursorpositie aangeven.

Indien voorgaande subcommando's worden voorafgegaan door een B dan wordt geen lijn getrokken, doch alleen de cursor verplaatst.
Indien voorgaande subcommando's worden voorafgegaan door een N dan zal de cursor na het trekken van de lijn teruggaan naar de oorspronkelijke positie.

C<X> - Teken met kleur X (X = 0 t/m 15)
S<X> - Teken in schaal X (X = 1 t/m 255)
De schaal is X/4. Alle afstanden (in pixels) in de voorgaande subcommando's worden met de schaalfactor vermenigvuldigd
A<X> - Voer de tekening uit onder een hoek van X graden. (X = 0, 1, 2 of 3 voor resp. 0, 90, 180 of 270 graden)
X<Z$>; - Start de uitvoering van de tekenopdracht die in Z$ is gespecificeerd.

In de subcommando's mogen in plaats van numerieke waarden ook numerieke variabelen worden gebruikt. In dat geval dient de variabele te worden voorafgegaan door een =-teken en afgesloten met een puntkomma.

Voorbeeld:
```
LET A1=50
DRAW "U=A1;"
```
tekent 50 pixels omhoog.

DSKF — functie

DSKF(<X>)

Geeft een lijst van vrije ruimtes op diskette X.
X kan zijn: 0 = default diskette
1 = diskette drive A
2 = diskette drive B

END statement

END

Stopt de uitvoering van het programma en sluit alle open files.

EOF functie

EOF(<X>)

Controleert of het einde van de sequentiele file X is bereikt. Indien het einde van de file is bereikt zal het resultaat van deze functie -1 zijn, anders is dat 0

ERASE statement

ERASE <var1>[,<var2>...]

Verwijdert de met DIM gecreeerde arrays uit het geheugen. Deze statement moet worden gebruikt voordat een array opnieuw wordt gecreeerd met DIM.

ERL functie

ERL

Geeft het regelnummer van de regel waarin door MSX-BASIC een fout is ontdekt.
Voorbeeld:
```
100 ON ERROR GOTO 500
 -
500 PRINT ERL
```

ERR functie

ERR

Geeft de foutcode van de fout die door het MSX-BASIC is ontdekt.

ERROR statement

ERROR <X>

Definieert eigen foutcodes. X mag een waarde van 0 t/m 255 hebben. De codes van 60 t/m 255 kunnen voor eigen foutboodschappen worden gebruikt. Indien voor een code geen foutboodschap bestaat, zal "Unprintable error" worden afgedrukt.

EXP functie

EXP(<X>)

Geeft de waarde van e tot de macht X. X mag maximaal 145.06286058562 zijn.

FIX functie

FIX(<X>)

Geeft het integerdeel van X.
Voorbeeld: FIX 5.5 = 5
FIX -5.5 = -5 (INT -5.5 = -6)

FIELD statement

FIELD [#]<X>,<Y> AS <Y$>[,<Z> AS <Z$>...]

Definieert de buffer-layout voor random diskette files. FIELD moet worden gebruikt nadat de file is geopend en voordat de GET en PUT instructies kunnen worden gebruikt.

X is het file nummer waaronder de file is geopend.
Y en Z geven het aantal karakters van het veld aan.
Y$ en Z$ zijn de namen van die velden.
Het totaal aantal karakters in de buffer mag maximaal 256 zijn.

FILES commando

FILES ["<per>:<fnam>"]

FILES zonder verdere parameters geeft een lijst van alle op de "current" diskette staande files. Indien <per> en <fnam> worden gespecificeerd, dan zal gecontroleerd worden of de betreffende file op de betreffende diskette aanwezig is, en zo ja, dan wordt de filenaam op het scherm afgedrukt. Is die file niet aanwezig, dan zal de boodschap "File not found" worden afgedrukt.
<per> kan zijn: "A" voor diskette 1
"B" voor diskette 2

FOR-NEXT statement

FOR <XX>=<X> TO <Y> [STEP <Z>]
NEXT [<XX>[,<YY>]...]

<XX> is een teller die telt van <X> tot <Y>. De teller wordt opgehoogd met stapjes van 1, tenzij STEP is gespecificeerd. In dat laatste geval zal de teller worden verhoogd of verlaagd met de waarde <Z>. <Z> mag een positieve of negatieve waarde zijn. Indien <Z> een negatieve waarde is, zal <X> groter dienen te zijn dan <Y>.

Nadat de instructies tussen FOR en NEXT zijn uitgevoerd zal de teller worden bijgewerkt en wordt teruggekeerd naar de FOR-instructie.

Het is toegestaan meerdere FOR-NEXT lussen binnen elkaar te plaatsen. Indien meerdere lussen het zelfde eindpunt hebben kan worden volstaan met 1 NEXT instructie waarin verschillende terugspringadressen (<XX>,<YY>, etc.) staan.

Indien NEXT zonder verdere parameters wordt gegeven, dan zal worden teruggekeerd naar de laatste FOR-instructie.

FRE — functie

FRE(0) of
FRE("")

Met FRE(0) wordt het aantal vrije geheugen bytes voor het BASIC programma verkregen.

Met FRE("") wordt de vrije ruimte voor alfanumerieke variabelen verkregen.

GET — statement

GET [#]<X>[,<Y>]

Leest record nummer Y uit sequentiele file nummer X in het buffer. Indien Y niet is gespecificeerd zal het eerstvolgende record worden gelezen.

GOSUB-RETURN — statement

GOSUB <X>
RETURN [<Y>]

Met GOSUB wordt naar de subroutine die op regelnummer X begint gesprongen. De laatste instructie van die subroutine moet een RETURN zijn. Indien achter de RETURN geen regelnummer is opgegeven, zal worden teruggekeerd naar de regel onmiddellijk volgend op de GOSUB-regel. Door achter RETURN een regelnummer te zetten kan ook naar een andere regel worden teruggekeerd.

GOTO — statement

GOTO <X>

Springt naar regelnummer X.

HEX$ functie

HEX$(<X>)

Geeft de hexadecimale weergave van het decimale getal X. Het resultaat is alfanumeriek. X mag varieren tussen -32768 en +32767. Indien X negatief is, zal two's complement weergave worden gebruikt.

IF statement

IF <expr.> THEN <instr.> [ELSE <instr.>]
IF <expr.> GOTO <X> [ELSE <instr.>]

Indien de expressie waar is zal de instructie achter THEN worden uitgevoerd, waarna de volgende regel wordt uitgevoerd. Is de expressie niet waar, dan zal de instructie achter ELSE worden uitgevoerd, en daarna de volgende regel. Indien ELSE niet is gespecificeerd, en de expressie is niet waar, dan wordt gewoon naar de volgende regel gegaan.
Hetzelfde geldt voor het tweede formaat, waar naar regelnummer X wordt gesprongen indien de expressie waar is.

INKEY$ functie

INKEY$

Leest het karakter dat op het toetsenbord wordt ingetikt. Indien geen karakter is ingetikt wordt een "empty string" gelezen.
Voorbeeld:
```
1000 I$=INKEY$:IF I$="" THEN GOTO 1000
1010 PRINT I$
```

INP functie

INP(<X>)

Leest een byte van input-poort X. X mag varieren van 0 t/m 255.

INPUT statement

```
INPUT [<tekst>;]<var>[,<var>...]
INPUT #<X>,<var>[,<var>...]
```

Leest een of meer gegevens van het toetsenbord en kent deze toe aan de gegeven variabelen. De tekst kan worden opgenomen om op het beeldscherm te worden afgedrukt, zodat de operator weet welke gegevens hij dient in te tikken.

Indien er meerdere gegevens in 1 INPUT-statement moeten worden ingegeven, dan moeten deze gegevens door een komma van elkaar zijn gescheiden.

Indien er meer gegevens worden ingetikt dan er worden gevraagd, zal de boodschap "?Extra ignored" worden gegeven.

Indien er een numeriek gegeven wordt gevraagd, en er wordt een alfanumeriek gegeven ingetikt, dan wordt de boodschap "?Redo from start" gegeven.

Met het tweede formaat worden gegevens uit de sequentiele file X gelezen en aan de variabelen toegekend. De file moet zijn geopend voor input.

```
Voorbeeld:  100 INPUT "Hoeveel koeien en paarden";A,B
   antwoord:    20,15
```

INPUT$ functie

```
INPUT$(<X>)
INPUT$(<X>,[#]<Y>)
```

Leest X alfanumerieke karakters van het toetsenbord (formaat 1) of uit de sequentiele file Y (formaat 2). De file moet zijn geopend voor input.

De ingetoetste karakters verschijnen niet op het beeldscherm.

INSTR functie

INSTR([<X>,]<Y$>,<Z$>)

Geeft de positie binnen Y$ waar de karaktercombinatie uit Z$ wordt gevonden. X is de startpositie binnen Y$ waar moet worden begonnen met zoeken.

Indien de combinatie uit Z$ niet wordt gevonden, is het resultaat van de functie 0.

INT functie

INT(<X>)

Geeft het integer-deel van X.
Voorbeeld: INT(2.5) = 2
INT(-0.5) = -1

INTERVAL statement

INTERVAL ON
INTERVAL OFF
INTERVAL STOP

Na INTERVAL ON zal na iedere instructie worden gecontroleerd of een bepaalde tijdsinterval verstreken is. Is dit zo, dan zal de subroutine, die is aangegeven met het statement "ON INTERVAL GOSUB", worden uitgevoerd.

INTERVAL OFF maakt dat er niet meer wordt gecontroleerd op het verstrijken van de tijdsinterval.

Na INTERVAL STOP wordt nog wel gecontroleerd op het verstrijken van de tijdsinterval, doch er wordt niet direct wat mee gedaan. Zodra echter INTERVAL ON wordt gegeven, en er was een tijdsinterval verstreken, dan zal de subroutine worden uitgevoerd.

KEY — statement

KEY<X>,<X$>

Geeft een bepaalde functie, die wordt aangegeven met X$ aan functietoets X.
X kan varieren van 1 t/m 10.
X$ mag maximaal 15 karakters lang zijn.

KEY LIST — statement

KEY LIST

Geeft een lijst van alle aan de functietoetsen toegekende teksten, beginnende bij functietoets 1.

KEY ON/OFF — statement

KEY ON
KEY OFF

Met KEY ON worden de functietoetsen op de 24-ste regel afgedrukt, met KEY OFF verdwijnen ze weer. Werkt alleen in tekstmode 1 of 2.

KEY (X) — statement

KEY (<X>) ON
KEY (<X>) OFF
KEY (<X>) STOP

Na KEY (<X>) ON wordt bij iedere instructie gecontroleerd of functietoets X is ingedrukt, en zo ja, dan wordt naar de bij ON KEY GOSUB gegeven subroutine gesprongen.

Met KEY (<X>) OFF wordt er niet meer gecontroleerd.

Met KEY (<X>) STOP wordt nog wel gecontroleerd, doch er wordt pas gesprongen op het moment dat er weer een KEY (<X>) ON is gegeven.

KILL statement

```
KILL "<per>:<fnam>"

Wist de file <fnam> van diskette <per>.
<per> kan zijn:  "A" voor diskette drive 1
                 "B" voor diskette drive 2
```

LEFT$ functie

```
LEFT$(<X$>,<X>)

Geeft de X meest linkse karakters van variabele X$.
X mag varieren van 0 t/m 255.
Indien X=0 dan wordt een "empty string" gegeven.
Is X hoger dan het aantal karakters in X$ dan wordt  X$
gegeven.
Voorbeeld:  LET A$="AKKERMANS"
            PRINT LEFT$(A$,5)
            Nu wordt AKKER afgedrukt.
```

LEN functie

```
LEN(<X$>)

Geeft het aantal karakters in X$.
Voorbeeld:  LET A$="AKKERMANS"
            PRINT LEN(A$)
            Nu wordt 9 afgedrukt.
```

LET statement

```
[LET] <X[$]>=<Y[$]>

Kent de waarde Y of de alfanumerieke waarde Y$ toe  aan
de numerieke variabele X of alfanumerieke variabele X$.
Y en Y$  mogen  constanten,  variabelen  of  expressies
zijn.
```

LINE — statement

```
LINE [[STEP](<X1>,<Y1>)]-[STEP](<X2>,<Y2>)[,<Z>][,B[F]]
```

Trekt in grafische mode 1 of 2 een lijn van startpunt X1,Y1 naar eindpunt X2,Y2 in de kleur Z.

Indien de optie B wordt gebruikt zal een rechthoek worden getekend met de gegeven lijn als diagonaal. Wordt bovendien de optie F gegeven, dan zal de rechthoek worden opgevuld met de kleur Z.

X1 mag varieren tussen 0 en 255, Y1 tussen 0 en 191. Indien ze niet worden gespecificeerd wordt de huidige coordinaat als startpunt gebruikt.

Met STEP wordt aangegeven dat de gespecificeerde coordinaten relatief ten opzicht van de "current cursor" positie worden genomen.

LINE INPUT — statement

```
LINE INPUT [<tekst>;]<X$>   of
LINE INPUT #<X>,<X$>
```

Kent een alfanumerieke waarde toe aan de variabele X$. De alfanumerieke waarde komt van het toetsenbord (formaat 1) of vanuit een sequentiele file (formaat 2).

Met formaat 1 kunnen maximaal 254 karakters worden geaccepteerd van het toetsenbord. Indien gewenst kan de <tekst> op het beeldscherm worden afgedrukt.

Met formaat 2 wordt een heel record uit de file gelezen en aan de variabele X$ toegekend. Met X wordt aangegeven uit welke file dat record moet worden gelezen. De file moet geopend zijn voor input.

Indien een BASIC-programma met een SAVE-statement is weggeschreven, dan kan dat programma regel voor regel worden ingelezen met behulp van de LINE INPUT # statement.

LIST commando

LIST [<X>[-[<Y>]]]

Maakt een listing van het BASIC-programma op het beeldscherm.
LIST - list alle regels
LIST <X> - list alleen regel X
LIST -<Y> - list alle regels t/m <Y>
LIST <X>-<Y> - list alle regels van <X> t/m <Y>

LLIST commando

LLIST [<X>[-[<Y>]]]

Maakt een listing van het BASIC-programma op de printer
Werkt verder precies als LIST.

LOAD commando

LOAD "<per>:<prog.naam>"[,R]

Laadt een programma, dat was weggeschreven met SAVE, van cassette of diskette in het geheugen.
<per> kan zijn: CAS voor cassette
A voor diskette drive 1
B voor diskette drive 2

De optie R geeft aan dat het programma onmiddellijk na laden moet worden gestart.

LOC functie

LOC(<X>)

Geeft voor random file nummer X het laatst geschreven of gelezen record nummer, en voor sequentiele file nummer X het aantal blokken van 256 bytes dat zijn geschreven of gelezen.

LOCATE statement

LOCATE [<X>][,<Y>][,<Z>]

Stuurt de cursor naar positie X,Y op het scherm. Indien X en/of Y niet zijn gegeven, wordt de huidige cursor positie gebruikt.
<X> kan varieren van 0 t/m 39
<Y> kan varieren van 0 t/m 23
<Z> kan 0 of 1 zijn, 0 betekent dat de cursor onzichtbaar is, 1 wil zeggen dat hij zichtbaar is.

LOF functie

LOF(<X>)

Geeft de lengte van file nummer X in aantal bytes. De file moet zijn geopend voor LOF wordt gebruikt.

LOG functie

LOG(<X>)

Geeft de natuurlijke logaritme (grondtal e=2.718282) van getal X.
De Briggse logaritme (grondtal 10) kan als volgt worden berekend: 0.434294 * LOG(<X>).

LPOS functie

LPOS(0)

Geeft de printpositie binnen het printer buffer. Afhankelijk van de gebruikte printer hoeft dit geen indicatie te zijn van de werkelijk afgedrukte karakters

LPRINT statement

LPRINT [[USING <formaat>;]<expr.>...]

Print gegevens naar de printer. Werkt verder precies als het PRINT-statement.

LSET statement

LSET <X$>=<Y$>

Vult de variabele X$ van links naar rechts met de data uit de variabele of alfanumerieke expressie Y$. Moet worden gebruikt voor het vullen van het buffer voor een random diskette file.

MAXFILES statement

MAXFILES=<X>

Bepaalt het maximum aantal files (X) dat gelijktijdig geopend mag zijn in een programma.
<X> mag varieren van 0 t/m 15.

MERGE commando

MERGE "<per>:<prog.naam>"

Voegt de regels van het gespecificeerde programma toe aan het reeds in het geheugen aanwezige programma. Indien de regelnummers gelijk zijn, zullen de toegevoegde regels de reeds aanwezige regels overschrijven.
<per> kan zijn: CAS voor cassette
A voor diskette drive 1
B voor diskette drive 2

MID$ functie

MID$(<X$>,<X>[,<Y>])

Geeft de Y karakters, vanaf positie X, uit X$.
<X> en <Y> mogen varieren van 1 t/m 255.

Indien Y niet wordt gegeven, zullen alle karakters rechts van X worden genomen.
Indien X voorbij het laatste karakter van X$ wijst, zal een "empty string" worden gegeven.

MID$= statement

MID$(<X$>,<X>[,<Y>])=<Y$>

Vervangt het deel van X$, dat is aangegeven met startpositie X en lengte Y, door de alfanumerieke variabele of alfanumerieke expressie Y$.

Indien Y niet is gegeven, zullen alle karakters van Y$ worden opgenomen in X$, voorzover de lengte van X$ dat toelaat.

MKD$ functie

MKD$(<X>)

Converteert de dubbele nauwkeurigheid variabele X naar een acht bytes alfanumerieke waarde, die in het buffer voor een random diskette file kan worden geplaatst.

MKI$ functie

MKI$(<X>)

Converteert de integer variabele X naar een twee bytes alfanumerieke waarde, die in het buffer voor een random diskette file kan worden geplaatst.

MKS$ functie

MKS$(<X>)

Converteert de enkele nauwkeurigheid variabele X naar een vier bytes alfanumerieke waarde, die in het buffer voor een random diskette file kan worden geplaatst.

MOTOR statement

MOTOR [ON][OFF]

Schakelt de cassetterecordermotor aan of uit.
MOTOR zonder verdere parameter schakelt de motor uit indien die aan stond, en aan indien die uit stond.

NAME statement

NAME "<per>:<fnam1>" AS "<fnam2>"

Verandert de naam van een diskette file.
<per> kan zijn: A voor diskette drive 1
B voor diskette drive 2
<fnam1> is de bestaande file naam.
<fnam2> is de nieuwe file naam.

NEW commando

NEW

Wist het geheugen. Dient te worden gebruikt voordat een nieuw programma wordt geladen.

OCT$ functie

OCT$(<X>)

Geeft de octale representatie van het decimale getal X. X mag een waarde hebben van -32768 t/m +32767. Indien X negatief is, zal de two's complement notatie worden gebruikt.

ON ERROR statement

ON ERROR GOTO <X>
RESUME [<Y>][NEXT]

ON ERROR GOTO maakt een sprong naar de foutafhandelings routine die start op regel X, indien er een fout is opgetreden. Indien voor X de waarde 0 wordt ingevuld, zal niet worden gesprongen, doch zal de gebruikelijke foutboodschap worden gegeven.

Met RESUME kan worden teruggekeerd naar de regel waarin de fout was opgetreden. Indien RESUME NEXT wordt geprogrammeerd, zal worden teruggekeerd naar de regel die volgt op de regel waarin de fout optrad. Door voor Y een bepaald regelnummer in te vullen kan ook naar een andere regel worden teruggekeerd.

ON GOSUB statement

ON <expr.> GOSUB <X>[,<Y>...]

Springt, afhankelijk van de waarde van <expr.> naar een van de subroutines, waarvan de regelnummers waarop ze starten achter GOSUB staan gespecificeerd. Indien de waarde in <expr.> hoger is dan het aantal achter GOSUB gespecificeerde regelnummers, dan wordt gewoon door de instructie heen gezakt.
<expr.> mag varieren van 0 t/m 255.

Voorbeeld: 100 ON 2 GOSUB 200,300,400
Veroorzaakt een sprong naar de subroutine die op regel 300 begint

ON GOTO — statement

ON <expr.> GOTO <X>[,<Y>...]

Maakt, afhankelijk van de waarde van <expr.>, een onvoorwaardelijke sprong naar een van de achter GOTO gegeven regelnummers. Indien de waarde van <expr.> hoger is dan het aantal achter GOTO gespecificeerde regelnummers, dan zal gewoon door de instructie heengezakt worden.
<expr.> mag varieren van 0 t/m 255.

Voorbeeld: 100 ON 2 GOTO 200,300,400
Veroorzaakt een onvoorwaardelijke sprong naar regel 300.

ON INTERVAL GOSUB — statement

ON INTERVAL=<X> GOSUB <Y>

Nadat de interval timing is geactiveerd met INTERVAL ON zal met ON INTERVAL iedere X/50 seconden de subroutine, die op regel Y begint, worden uitgevoerd.

ON KEY GOSUB — statement

ON KEY GOSUB <X>[,<Y>...]

Nadat de functietoetsen zijn geactiveerd met KEY(X) ON, kan met ON KEY GOSUB, afhankelijk van de waarde van de ingetikte functietoets, naar een van de daarna opgegeven subroutines worden gesprongen. Voor het overige werkt deze instructie net zo als de ON <expr.> GOSUB instructie.

ON SPRITE GOSUB statement

ON SPRITE GOSUB <X>

Nadat het detecteren van "sprite collision" is geactiveerd met SPRITE ON, wordt met ON SPRITE GOSUB naar de subroutine die op regel X begint gesprongen, zodra twee sprites met elkaar in aanraking komen.

ON STOP GOSUB statement

ON STOP GOSUB <X>

Springt naar de subroutine die op regel X begint, zodra de twee toetsen CONTROL en STOP tegelijkertijd worden ingedrukt.

ON STRIG GOSUB statement

ON STRIG GOSUB <X>[,<Y>...]

Nadat de actieknoppen van de "hand controls" zijn geactiveerd met STRIG (X) ON, kan met ON STRIG GOSUB naar een van de daarachter gespecificeerde subroutines worden gesprongen. Zie voor mogelijke waarden van STRIG de STRIG (X) ON statement.

OPEN statement

OPEN "<per>:<fnam>" [FOR <mode>] AS [#]<X> [LEN=<Y>]

Creeert een I/O-buffer voor een file.
<per> kan zijn: CRT voor het tekstscherm.
GRP voor het grafisch scherm.
LPT voor de printer.
CAS voor cassette.
A voor diskette drive 1.
B voor diskette drive 2.
<fnam> mag worden weggelaten voor CRT, GRP en LPT.

<mode> kan zijn: INPUT voor sequentieel lezen.
OUTPUT voor sequentieel schrijven.
APPEND voor sequentieel toevoegen aan een bestaande file.

Door de FOR-optie geheel weg te laten wordt een random file geopend. Indien de <fnam> niet op <per> wordt gevonden, zal de file onder de naam <fnam> worden gecreeerd.

OUTPUT is mogelijk voor alle devices. INPUT kan alleen voor CAS, A en B. APPEND en random gaat alleen voor A en B.

<X> is het file nummer waaronder de file met andere I/O instructies kan worden benaderd.

Met de optie LEN kan de recordlengte (in geval van een random file) worden bepaald. Indien deze optie niet wordt gebruikt, zal de recordlengte 256 zijn.

OUT — statement

OUT <X>,<Y>

Stuurt de waarde Y naar I/O-poort X.
<X> en <Y> mogen varieren van 0 t/m 255.

PAD — functie

PAD(<X>)

Leest de status van de "touch pads", die zijn aangesloten op de joystick-connectors. Met <X> kan een bepaalde status worden opgevraagd.

X=0 - geeft status van touch pad 1:
-1 is gebruikt
0 is niet gebruikt.
X=1 - geeft X-coordinaat van touch pad 1.
X=2 - geeft Y-coordinaat van touch pad 1.
X=3 - geeft status van de schakelaar op touch pad 1:
-1 schakelaar is ingedrukt (geweest)
0 schakelaar is niet ingedrukt (geweest).

De waarden X=4 t/m X=7 hebben dezelfde betekenis, doch dan voor touch pad 2.

PAINT — statement

PAINT [STEP](<X>,<Y>),<Z>[,<ZZ>]

Vult een grafisch figuur (in grafische modes 1 en 2), die begint op coordiaten X,Y, met kleur Z. In grafische mode 2 kan bovendien een kleur voor de omhulling worden opgegeven (optie ZZ).
X mag varieren van 0 t/m 255.
Y mag varieren van 0 t/m 191.

De optie STEP maakt de coordinaten relatief ten opzichte van de cursor. In dat geval mogen X en Y ook negatief zijn.

PDL — functie

PDL(<X>)

Leest een waarde van een "games paddle", die is aangesloten op een joystick interface. Met X wordt een bepaald deel van de games paddle geselecteerd, waarna een waarde tussen 0 en 255 het gelezen resultaat kan zijn.

Door X de waarden 1, 3, 5, 7, 9 of 11 te geven, wordt de paddle op connector 1 geselecteerd. De waarden 2, 4, 6, 8, 10 of 12 selecteren de paddle op connector 2.

PEEK — functie

PEEK(<X>)

Leest de inhoud van geheugenadres X.

PLAY <X$>[,<Y$>][,<Z$>]

Speelt muziek, zoals is aangegeven in de subcommando strings X$, Y$ en Z$, die respectievelijk aan de geluidsgeneratoren 1, 2 en drie zijn toegewezen.

De subcommandostrings kunnen zijn samengesteld uit de volgende subcommando's:

T<X> Zet het tempo. <X> mag een waarde van 32 t/m 255 zijn. Het tempo is X/4 noten per minuut.
L<X> Zet de lengte van een noot. <X> mag een waarde van 1 t/m 64 zijn. De lengte van de noot is 1/X.
. Verandert de lengte van een noot. Iedere punt die een noot volgt, deelt de lengte daarvan door twee.
O<X> Selecteert een octaaf. <X> mag een waarde van 1 t/m 8 hebben.
A/G Speelt de noten A, B, C, D, E, F of G. Iedere noot kan worden gevolgd door een + of # om een verhoogde, of door een - om een verlaagde noot aan te geven.
N<X> Speelt een noot, die is aangegeven door een nummer (<X>). X mag een waarde van 0 t/m 95 hebben.
R<X> Zet een rust. <X> mag een waarde hebben van 1 t/m 64. De duur van de rust is 1/X.
V<X> Zet het volume. <X> mag een waarde hebben van 0 t/m 15.
S<X> Zet de vorm van de "sound envelope". <X> mag een waarde hebben van 0 t/m 15. Daarmee worden de volgende vormen gekozen:

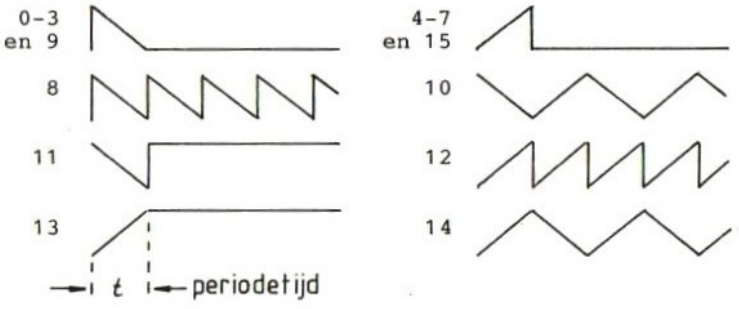

M<X> Zet de periodetijd van de "sound envelope". <X> mag een waarde van 1 tvm 65535 hebben. De default waarde is 255.
"X<A$>;" voert de subcommando's uit A$ uit.
Voorbeeld: A$="CDE":PLAY "XA$;"

PLAY() — functie

PLAY(<X>)

Geeft aan of de geluidsopdracht voor kanaal X is uitgevoerd of niet. <X> kan 0, 1, 2 of 3 zijn, voor respectievelijk alle geluidskanalen, kanaal 1, 2 of 3. Indien de opdracht nog wordt uitgevoerd zal het resultaat -1 zijn. Is de opdracht eenmaal uitgevoerd, dan is het resultaat van deze functie 0.

POINT — functie

POINT(<X>,<Y>)

Geeft, in grafische modes 1 en 2, het kleurnummer van het pixel op coordinaat X,Y.
<X> mag varieren van 0 t/m 255.
<Y> mag varieren van 0 t/m 191.

POKE — statement

POKE <X>,<Y>

Schrijft het byte Y naar geheugenlocatie X.
<X> mag varieren van 0 tot 65535.
<Y> mag varieren van 0 tot 255.

POS — functie

POS(0)

Geeft, in tekstmode 1 en 2, de horizontale positie van de cursor. Het resultaat kan tussen 0 - 39 liggen.

PRESET statement

PRESET [STEP](<X>,<Y>)[,<Z>]

Geeft, in grafische mode 1 en 2, het pixel op coordinaat X,Y de kleur Z. <X> mag varieren van 0 t/m 255, <Y> van 0 t/m 191.

Met de optie STEP worden de coordinaten X,Y relatief ten opzichte van de "current" cursor positie gemaakt. In dat geval mogen X en Y ook negatief zijn.

Indien Z niet wordt gespecificeerd, wordt de laatst gezette kleur gebruikt. De default waarde voor Z is kleurnummer 4.

PRINT statement

PRINT [[USING <formaat>;]<expr.>;...]
PRINT #<X>, [USING <formaat>;]<var.>;...

Formaat 1 drukt de gegevens uit <expr.> af op het beeldscherm, indien gewenst met gebruikmaking van het opgegeven <formaat>.

Formaat 2 drukt de gegevens uit <var.> af naar de sequentiele file <X>, die moet zijn geopend voor output, indien gewenst met gebruikmaking van het opgegeven <formaat>.

De expressies kunnen van elkaar worden gescheiden, en het PRINT-statement kan worden afgesloten, door de volgende tekens:
Spatie - Het volgende gegeven wordt op de volgende regel afgedrukt.
; - Het volgende gegeven wordt onmiddellijk na het laatste gegeven afgedrukt.
, - Het volgende gegeven wordt aan het begin van de volgende kolom afgedrukt. Iedere kolom is 14 karakters breed.

Op het scherm afgedrukte getallen worden altijd gevolgd door een spatie. Positieve getallen worden ook door een spatie voorafgegaan. Negatieve getallen worden voorafgegaan door een minteken.

Wanneer naar een file wordt geprint, zal iedere PRINT-statement worden afgesloten met een CR/LF-code. Tussen de numerieke expressies worden automatisch komma's gezet. Tussen alfanumerieke expressies moet u zelf een komma zetten (als scheidingsteken).

USING <formaat>.

Alfanumerieke formaten:

USING "!" - Alleen het eerst karakter van de gegeven expressie wordt afgedrukt.

USING "\ \" - Twee + het aantal spaties tussen de \-tekens, van de gegeven expressie, worden afgedrukt.

USING "@" - Het @-teken wordt vervangen door de gegeven expressie.
A$="MSX":PRINT USING "@ BASIC";A$
Geeft als resultaat: MSX BASIC

Numerieke formaten:

USING "#" - Geeft het aantal cijfers van het getal aan. Het getal zal naar rechts uitgelijnd worden. Links wordt dan aangevuld met spaties. Zo nodig wordt het getal afgerond.

USING "." - Geeft de plaats van de decimale punt aan.

USING "," - Een komma links van de decimale punt geeft aan dat er om de drie cijfers een komma zal worden geprint.

USING "+" - Geeft aan dat een plus- of minteken aan het getal zal worden toegevoegd. Indien de + aan het begin van het formaat wordt gezet, dan wordt het teken voor het getal geprint, wordt de + aan het eind gezet, dan wordt het teken aan het eind van het getal geprint.

USING "-" - Het minteken aan het einde van een formaat maakt dat indien het getal positief is er een spatie achter wordt geprint en indien het negatief is, er een minteken achter wordt gezet.

USING "**" - Voorlopende nullen worden vervangen door asterisken i.p.v. spaties.

USING "$$" - Het getal wordt voorafgegaan door een dollarteken.

USING "**$" - Dit is een combinatie van beide voorgaande formaten.

USING "^^^^" -Het getal zal in exponentiele vorm worden afgedrukt.

Voorbeelden:

```
1000 A=1234567.89
1010 PRINT USING "##########,.###";A
resultaat:          1,234,567.890

1000 A=1.25
1010 PRINT USING "$$###.##-";A
resultaat:            $1.25

1000 A=-1.25
1010 PRINT USING "**#.##+";A
resultaat:          **1.25-
```

PSET statement

PSET [STEP](<X>,<Y>)[,<Z>]

Geeft, in grafische modes 1 en 2, het pixel op coordinaat X,Y de kleur Z.
<X> mag varieren van 0 t/m 255.
<Y> mag varieren van 0 t/m 191.
Indien STEP wordt gespecificeerd, dan worden X en Y relatief ten opzichte van de huidige cursorpositie genomen. In dat geval mogen X en Y ook negatief zijn.

PUT statement

PUT [#]<X>[,<Y>]

Schrijf record nummer Y van het buffer naar random file nummer X.
<Y> mag varieren van 0 t/m 32767.
Indien Y niet wordt gegeven, zal het volgende record nummer worden gebruikt.

PUT SPRITE statement

PUT SPRITE <Z>[,[STEP](<X>,<Y>)][,<XX>][,<YY>]

Plaatst SPRITE nummer YY op coordinaat X,Y op het scherm, met prioriteit Z, in kleur XX.

<X> mag varieren van -32 t/m 255.
<Y> mag varieren van -32 t/m 191, of mag de waarden 208 of 209 hebben.
208 betekent dat alle sprites met een lagere prioriteit zullen verdwijnen.
209 betekent dat alleen deze sprite van het scherm zal verdwijnen.
<Z> mag varieren van 0 t/m 31.
<XX> is de kleur (0 t/m 15).
<YY> is het sprite-nummer, zoals gegeven met SPRITE$(X) Indien YY wordt weggelaten zal het prioriteitsnummer worden genomen.

READ statement

READ <var.>[,<var.>...]

Leest gegevens uit DATA-regels in de variabele(n). Indien de variabele numeriek is, zal het gelezen gegeven ook numeriek dienen te zijn. Is de variabele alfanumeriek, dan moet ook het gelezen gegeven alfanumeriek zijn.
Indien er geen gegevens (meer) zijn om te lezen, zal de boodschap "Out of data" worden gegeven.

REM statement

REM <commentaar>

REM statements worden alleen afgedrukt bij het maken van een listing. Ze worden niet uitgevoerd. De functie van REM-statements is, commentaar in een programma listing te kunnen geven, opdat die listing beter leesbaar wordt.

RENUM commando

RENUM [[<X>][,<Y>][,<Z>]]

Hernummert alle programmaregels vanaf regel nummer Y. De nieuwe programmaregels zullen worden genummerd vanaf X, met een ophoging Z.

Indien Y wordt weggelaten, zal het hernummeren starten met de eerste regel van het bestaande programma.
Indien Z wordt weggelaten, zal de ophogingsfactor 10 zijn.
Indien helemaal geen parameters bij RENUM worden gegeven, zal het hernummeren starten bij de eerste regel van het bestaande programma, terwijl de nieuwe regels worden genummerd vanaf 10, met een ophogingsfactor van 10.

RESTORE statement

RESTORE [<X>]

Zet de "read-pointer" op het eerste element van DATA-regel X. Indien X wordt weggelaten, zal de pointer op het eerste element van de eerste DATA-regel worden gezet.

RIGHT$ functie

RIGHT$(<X$>,<X>)

Geeft de X meest rechtse karakters uit de alfanumerieke variabele <X$>.
Indien X groter is dan het aantal in X$ voorkomende karakters, wordt de hele string genomen.
Indien X gelijk is aan 0, wordt een empty string genomen.

RND functie

RND(<X>)

Geeft een nummer (tussen 0 en 1) uit een tabel. Deze tabel is, na RUN, steeds dezelfde. Met X kan de keuze van het getal uit de tabel worden gewijzigd.
X > 0 - Het volgende nummer uit de tabel.
X = 0 - Het laatste nummer uit de tabel.
X < 0 - Een nieuwe tabel, gebaseerd op de negatieve X wordt gecreeerd.

Door de waarde van de variabele "TIME" te gebruiken kan een werkelijk random getal worden verkregen:

```
A=RND(-TIME)
```

RSET statement

RSET <X$>=<Y$>

Zet de inhoud van de alfanumerieke variabele of alfanumerieke expressie Y$ in X$, beginnende vanaf de rechterkant. Deze statement dient te worden gebruikt om data in het random diskette buffer te zetten.

RUN commando

RUN [<per.>:<prog.naam>] [<X>]

Start de uitvoering van het programma <prog.naam> dat op randapparaat <per.> staat op programmaregelnummer <X>.
<per.> kan zijn: CAS voor cassette
A voor diskette drive 1
B voor diskette drive 2

Indien <X> niet is gegeven, zal de uitvoering op de eerste regel van het programma starten.

Indien geen randapparaat en programmanaam is gegeven, zal het in het geheugen staande programma worden gestart op de aangegeven regelnummer.

SAVE commando

SAVE "CAS:<prog.naam>" of
SAVE "<per.>:<prog.naam>"[,A]

Schrijft een programma vanuit het geheugen onder de naam <prog.naam> naar cassette of diskette.
Wanneer het tweede formaat wordt gebruikt zal het programma in zogenaamd "compressed binary" formaat worden weggeschreven, tenzij de optie A wordt gebruikt. In dat laatste geval zal het programma, net als bij het eerste formaat, in ASCII formaat worden weggeschreven.

SCREEN statement

SCREEN [<X>][,<Y>][,<Z>][,<XX>][,<YY>]

Zet de beeldschermmode op X, de spritegrootte op Y, de intoetsklik op Z, de baudsnelheid voor de cassetterecorder op XX en het printertype op YY.

<X> 0 = tekstmode 1 (40*24 karakters)(default)
1 = tekstmode 2 (32*24 karakters)
2 = grafische mode 1 (256*192 pixels)
3 = grafische mode 2 (64*48 pixels)
<Y> 0 = kleine sprites (8*8 pixels)(default)
1 = vergrote kleine sprites (16*16 pixels)
2 = grote sprites (16*16 pixels)
3 = vergrote grote sprites (32*32 pixels)
<Z> 0 = geen intoetsklik
1 = intoetsklik (default)
<XX> 1 = 1200 baud (default)
2 = 2400 baud
<YY> 0 = MSX-printer (default)
1 = Geen specifieke MSX-printer

SGN functie

SGN(<X>)

Bepaalt het teken van de waarde in X. Het resultaat van deze functie kan zijn: 1 = X>0, 0 = X=0 of -1 = X<0.
Voorbeeld: A=-1000: PRINT SGN(A) (-1 wordt afgedrukt)

SIN functie

SIN(<X>)

Berekent de sinus van het in X aangegeven aantal radialen.

SOUND statement

SOUND <X>,<Y>

Zet de waarde Y in register X van de programmeerbare geluidsgenerator.
<X> mag varieren van 0 t/m 15.
<Y> mag varieren van 0 t/m 255.

SPACE$ functie

SPACE$(<X>)

Geeft een alfanumerieke string die uit X spaties bestaat.
<X> mag varieren van 0 t/m 255.

SPC functie

SPC(<X>)

Drukt X spaties af.
<X> mag varieren van 0 t/m 255.
Voorbeeld: PRINT "links";SPC(20);"rechts"

SPRITE statement

SPRITE ON of SPRITE OFF of SPRITE STOP

Na SPRITE ON wordt na iedere instructie gecontroleerd of twee sprites met elkaar in botsing zijn gekomen, en zo dit het geval is, zal de subroutine die met ON

SPRITE GOSUB wordt aangeroepen, worden uitgevoerd.
Na SPRITE OFF wordt niet meer gecontroleerd.
Na SPRITE STOP wordt wel gecontroleerd op een botsing van sprites, doch de subroutine zal niet worden uitgevoerd. Pas nadat SPRITE ON is gegeven zal de subroutine onmiddellijk worden uitgevoerd.

SPRITE$ — systeemvariabele

SPRITE$(<X>)

Bevat de definitie van een sprite.
<X> mag varieren van 0 t/m 255.

Definieren van sprites gaat als volgt:

```
100 DATA 60,66,165,129,165,153,66,60
110 LET A$="": SCREEN 2,1
120 FOR I=1 TO 8
130 READ A: LET A$=A$+CHR$(A)
140 NEXT I
150 LET SPRITE$(1)=A$
```

Gebruiken van sprites gaat als volgt:

```
200 FOR X=0 TO 255
210 PUT SPRITE 1(X,90),8,1
220 NEXT X
230 GOTO 200
```

SQR — functie

SQR(<X>)

Geeft de vierkantswortel van X. (X >= 0)

STICK — functie

STICK(<X>)

Geeft de positie van de joystick of de status van de cursor control toetsen. Of de cursor control toetsen of een van de joysticks zijn geselecteerd wordt bepaald

voor X. De volgende waarden van X zijn toegestaan:

0 = cursor control toetsen.
1 = joystick 1
2 = joystick 2

Het resultaat van deze functie kan een van de hierna volgende waarden zijn:

0 = neutraal (niets ingedrukt)
1 = boven
2 = rechtsboven
3 = rechts
4 = rechtsonder
5 = onder
6 = linksonder
7 = links
8 = linksboven

STOP — statement

STOP

Onderbreekt de uitvoering van het programma met de boodschap "Break in ‹regelnummer›". Het programma kan worden voortgezet met het commando CONT.

STOP ON/OFF/STOP — statement

STOP ON of STOP OFF of STOP STOP

Na STOP ON wordt na iedere instructie gecontroleerd of de CONTROL en STOP toetsen gelijktijdig zijn ingedrukt. Is dit het geval, dan zal de subroutine, die na ON STOP GOSUB staat aangegeven, uitgevoerd.

Na STOP OFF wordt er niet meer gecontroleerd.

Na STOP STOP wordt nog wel gecontroleerd of de CONTROL en STOP toetsen gelijktijdig zijn ingedrukt, maar wordt de subroutine niet uitgevoerd. Pas nadat weer een STOP ON statement is gegeven zal de subroutine onmiddellijk worden uitgevoerd.

STRIG — functie

STRIG(<X>)

Geeft de status van de spatiebalk of de "hand controls", zoals aangegeven met X.

- 0 = spatiebalk
- 1 = actieknop van "hand control" 1
- 2 = actieknop van "hand control" 2
- 3 = actieknop van "hand control" 1
- 4 = actieknop van "hand control" 2

Het resultaat van deze functie kan zijn:

- -1 = De met X aangegeven actieknop of spatiebalk is ingedrukt.
- 0 = Niet ingedrukt.

STRIG(X) — statement

STRIG(<X>) ON
STRIG(<X>) OFF
STRIG(<X>) STOP

<X> kan een van de volgende waarden hebben:

- 0 = spatiebalk
- 1 = actieknop van "hand control" 1
- 2 = actieknop van "hand control" 2
- 3 = actieknop van "hand control" 1
- 4 = actieknop van "hand control" 2

Na STRIG(<X>) ON wordt het controleren van de status geactiveerd. Is de aangegeven knop ingedrukt, dan zal de subroutine die achter ON STRIG GOSUB staat aangegeven worden uitgevoerd.

Na STRIG(<X>) OFF wordt er niet meer gecontroleerd.

Na STRIG(<X>) STOP wordt nog wel gecontroleerd, doch de subroutine wordt niet gestart, ook al blijkt de aangegeven toets ingedrukt te zijn. Zodra echter weer STRIG(<X>) ON wordt gegeven, zal de subroutine onmiddellijk worden uitgevoerd.

STR$ — functie

STR$(<X>)

Geeft de numerieke waarde weer als een alfanumerieke string. Voorbeeld: STR$(123) = "123"

STRING$ — functie

STRING$(<X>,<Y>)
STRING$(<X>,<Y$>)

Genereert een alfanumerieke string met een lengte van X en met als inhoud karakters van de code Y of de code van het eerste karakter van variabele Y$.
<X> mag varieren van 0 tot 255.
<Y> mag varieren van 32 tot 255.

SWAP — statement

SWAP <var.>,<var.>

Verwisseld de inhoud van beide variabelen. Beide variabelen moeten van hetzelfde type zijn.

TAB — functie

TAB(<X>)

Verplaatst de cursor, op dezelfde regel, naar positie X. X mag varieren van 0 tot 255. Deze functie kan alleen bij het (L)PRINT-statement worden gebruikt.

TAN — functie

TAN(<X>)

Berekent de tangens van het in X gegeven aantal radialen.

TIME systeemvariabele

TIME

Bevat de stand van de interne teller die elke 1/50 seconde met 1 wordt verhoogd.

Gebruiksvoorbeeld:

```
1000 CLS
1010 LET TIME=0                          (reset timer)
1020 LET T=TIME
1030 LOCATE 15,10
1030 PRINT USING "###.##";T/50;
1040 GOTO 1020
```

TROFF commando

TROFF

Schakelt de trace functie uit.

TRON commando

TRON

Schakelt de trace functie in. Hierna zullen van alle programmaregels die worden uitgevoerd de regelnummers worden afgedrukt. Dit maakt het mogelijk om te zien hoe de uitvoering van het programma verloopt, en waar het eventueel fout gaat.

USR functie

USR[<X>](<Y>)

Roept een machinetaal routine <X> aan.
<X> kan varieren van 0 t/m 9 en is het nummer van de machinetaal subroutine. Indien X wordt weggelaten dan wordt nummer 0 aangenomen. Het startadres van de subroutine moet met het statement DEFUSR zijn vastgelegd.

<Y> is de waarde die aan de subroutine wordt meegegeven en kan een van de volgende soorten zijn:

% - Indien <&HF663> = 2, dan:
bevatten &HF7F8 en &HF7F9 de integer waarde.

$ - Indien <&HF663> = 3, dan:
bevatten &HF7F8 en &HF7F9 het adres van een drie bytes descriptor-blok.
Het eerste byte van dit blok geeft de lengte van de string, de volgende twee bytes geven het start-adres van de string in het RAM-geheugen.

! - Indien <&HF663> = 4, dan:
bevatten &HF7F8 en &HF7F9 de waarde met enkele nauwkeurigheid.

- Indien <&HF663> = 8, dan:
bevatten &HF7F8 tot en met &HF7FD de waarde met dubbele nauwkeurigheid.

Waarden die door het machinetaal programma worden teruggegeven naar het BASIC-programma, moeten in dat BASIC-programma in een variabele van de juiste soort worden opgevangen ($, %, ! of #).

VAL — functie

VAL(<X$>)

Geeft de numerieke waarde van de alfanumerieke uitdrukking X$.

VARPTR — functie

VARPTR(<var.>)
VARPTR(#<X>)

Het eerste formaat geeft het eerste adres van de aangegeven variabele. Het tweede formaat geeft het eerste adres van het met X aangegeven file control blok.

Het resultaat van de functie zal een waarde tussen -32768 en 32767 zijn. Indien de waarde negatief is moet er 65536 worden bijgeteld om het werkelijke adres te verkrijgen.

VDP — systeemvariabele

VDP(<X>)

Bevat de inhoud van registernummer X van de video display processor.
<X> mag een waarde van 0 tot 8 hebben.
Register 8 mag alleen worden gelezen.
Zie ook hoofdstuk 15, Video Display Processor.

VPEEK — functie

VPEEK(<X>)

Leest de inhoud van het adres X uit het video geheugen.
<X> mag varieren van 0 t/m 16383.

Het resultaat zal een waarde van 0 t/m 255 zijn.

VPOKE — statement

VPOKE <X>,<Y>

Schrijft de waarde Y naar het videogeheugenadres X.
<X> mag varieren van 0 t/m 16383.
<Y> mag varieren van 0 t/m 255.

WAIT — statement

WAIT <X>,<Y>[,<Z>]

Vergelijkt de inhoud van input-poort X met de integer expressies Y en Z. Deze vergelijkingen worden als volgt uitgevoerd:

```
X XOR Y
X AND Z
```

Indien het resultaat van de vergelijking 0 is, wordt de vergelijking nogmaals uitgevoerd. Zo niet, dan wordt het programma voortgezet.

WIDTH — statement

WIDTH <X>

Geeft aan dat het aantal karakters dat in tekstmodes 1 en 2 op een regel van het beeldscherm kan worden geschreven gelijk is aan X.

8 Systeemboodschappen

In dit hoofdstukje zullen de systeemboodschappen op drie manieren worden weergegeven.

1. Op alfabetische volgorde, gevolgd door het bijbehorend boodschapnummer.
2. Op volgorde van boodschapnummer, gevolgd door de boodschap zelf.
3. Op alfabetische volgorde, gevolgd door een nadere toelichting.

Mocht u tijdens het uitvoeren van een programma een systeemboodschap krijgen, dan kunt u uit de eerste lijst het bijbehorende boodschapnummer halen. Dit nummer kunt u gebruiken om in een foutafhandelingsroutine te gebruiken.

Tijdens het ontwikkelen van een programma, en speciaal tijdens het schrijven van de foutafhandelingsroutine daarin, kunt u zowel lijst 1 als lijst 2 gebruiken. Mocht u nadere informatie wensen over een systeemboodschap, dan zal lijst 3 u van dienst kunnen zijn.

Lijst 1

Systeemboodschap	nummer	Systeemboodschap	nummer
Bad drive name	62	File not found	53
Bad FAT	60	File not open	59
Bad file mode	61	File still open	64
Bad file name	56	Illegal direct	12
Bad file number	52	Illegal function call	5
Bad sector number	63	Input past end	55
Can't continue	17	Internal error	51
Device I/O error	19	Line buffer overflow	25
Direct statement	57	Missing operand	24
Disk error	(geen nr)	NEXT without FOR	1
Disk full	66	No RESUME	21
Disk I/O error	69	Out of DATA	4
Disk offline	70	Out of memory	7
Disk write protected	68	Out of string space	14
Division by zero	11	Overflow	6
Field overflow	50	Redimensioned array	10
File already exists	65	Rename across disk	71
File already open	54	RESUME without error	22

Systeemboodschap	nummer	Systeemboodschap	nummer
RETURN without GOSUB	3	Too many files	67
Sequential I/O only	58	Type mismatchs	13
String formula too complex	16	Undefined line nr.	8
String too long	15	Undefined user func.	18
Subscript out of range	9	Unprintable errors	23
Syntax error	2		26-49
			72-255
		Verify error	20

Lijst 2

Nr	Systeemboodschap	Nr	Systeemboodschap
1	NEXT without FOR	25	Line buffer overflow
2	Syntax error	26-	
3	RETURN without GOSUB	49	Unprintable errors
4	Out of DATA	50	Field overflow
5	Illegal function call	51	Internal error
6	Overflow	52	Bad file number
7	Out of memory	53	File not found
8	Undefined line number	54	File already open
9	Subscript out of range	55	Input past end
10	Redimensioned array	56	Bad file name
11	Division by zero	57	Direct statement
12	Illegal direct	58	Sequential I/O only
13	Type mismatch	59	File not open
14	Out of string space	60	Bad FAT
15	String too long	61	Bad file mode
16	String formula too complex	62	Bad srive name
		63	Bad sector number
17	Can't continue	64	File still open
18	Undefined user func.	65	File already exists
19	Device I/O error	66	Disk full
20	Verify error	67	Too many files
21	No RESUME	68	Disk write protected
22	RESUME without error	69	Disk I/O error
23	Unprintable error	70	Disk off line
24	Missing operand	71	Rename across disk

Aan de nummers 72 tot en met 255 zijn nog geen boodschappen toegekend. De programmeur mag aan deze nummers zelf een boodschap koppelen.

Lijst 3

Bad drive name
De in het statement opgegeven diskette drive is niet in gebruik.

Bad FAT
De disketten waarop I/O wordt gewenst, is nog niet geformateerd.

Bad file mode
De statements PUT, GET of LOF zijn gebruikt op een sequentieel bestand.
Het statement LOAD is gebruikt op een "random access" bestand.
Het bestand wordt met een niet toegestane mode geopend.

Bad file name
De bestandsaanduiding bevat syntax fouten.

Bad file number
De aangegeven file is niet onder het aangegeven file nummer geopend, of het file nummer is hoger dan volgens "MAXFILES" is toegestaan.

Bad sector number
Het in PUT of GET gebruikte bloknummer is kleiner dan 1 of groter dan 32767.

Can't continue
Er is geen programma in het geheugen, of het programma werd onderbroken door een foutboodschap, of het programma werd, nadat het was onderbroken, gewijzigd.

Device I/O error
Tijdens het lezen of schrijven van gegevens of programma's is een lees- of schrijffout ontdekt.

Direct statement
Tijdens het laden van een ASCII-file is een direct commando gezien.

Disk error
Tijdens het formateren van een diskette is een lees- of schrijffout ontdekt.

Disk full
Er zijn geen lege sectoren meer op de diskette. Het programma kan worden vervolgd door op de RETURN-toets te drukken, doch de data is nog niet naar diskette geschreven.

Disk I/O error
Tijdens het transporteren van gegevens van of naar de disk zijn fouten geconstateerd, die het transport verhinderen.

Disk off line
De disk-drive is niet aangeschakeld.

Disk write protected
De diskette kan niet worden beschreven doordat de "write protect tab" in de stand "write protect" staat.

Division by zero
In een door de computer uit te voeren berekening blijkt dat er een getal door nul moet worden gedeeld. Dit zou een oneindig groot resultaat geven, hetgeen niet door de computer kan worden verwerkt.

Field overflow
Met het FIELD statement worden meer dan 256 bytes toegekend, of het einde van het FIELD-buffer is bereikt sequential I/O naar een random file.

File already exists
De nieuwe bestandsnaam in het NAME-statement is de naam van een reeds bestaand bestand.

File already open
De file die met het OPEN-statement wordt getracht te openen blijkt al geopend te zijn.

File not found
Het bestand dat in een LOAD, KILL of OPEN statement wordt aangeduid blijkt niet op diskette te staan.

File not open
Het bestand waar naartoe wordt geschreven, of waarvan wordt gelezen is nog niet geopend.

File still open
Het bestand is nog niet afgesloten (met CLOSE of END).

Illegal direct
In de directe mode is getracht een statement uit te voeren dat niet in die mode mag worden uitgevoerd.

Illegal function call
De aangeroepen functie is op de verkeerde manier aangeroepen. Voorbeelden hiervan zijn:
- Een negatieve of te grote subscript.
- Bij de LOG-functie werd de parameter 0 of een negatieve parameter opgegeven.
- Bij de SQR-functie werd een negatieve parameter opgegeven.
- Bij MID$, LEFT$, RIGHT$, INP, OUT, PEEK, POKE, TAB, SPC, STRING$, SPACE$, INSTR$, ON-GOTO of ON-GOSUB werd een verkeerde parameter opgegeven.

Input past end
Er wordt getracht, voorbij het einde van een bestand, nog data uit dat bestand te lezen. Dit probleem kan worden voorkomen door de EOF-functie in het programma te gebruiken.

Internal error
Er is een fout opgetreden die niet door het systeem kan worden opgelost. Er is mogelijk sprake van een hardware fout of van een fout in het MSX-software systeem.

Line buffer overflow
Er zijn te veel karakters ingetikt (>255).

Missing operand
Een statement, commando of functie heeft geen parameter die het wel zou moeten hebben.

NEXT without FOR
Er moet een NEXT-statement worden uitgevoerd, echter, er is geen (bijbehorende) FOR-statement uitgevoerd.

No RESUME
Een foutafhandelings-subroutine is gestart, doch wordt niet afgesloten met een RESUME-statement.

Out of DATA
Bij het uitvoeren van een READ-statement wijst de "pointer" voorbij het laatste DATA-element van de laatste DATA-regel. Ofwel wordt de READ-statement te vaak uitgevoerd, of het RESTORE-statement is vergeten.

Out of memory
Het programma is te groot, of bevat te veel FOR-lussen of GOSUB-statements, waardoor er "stack"-ruimte moet worden gecreeerd, terwijl daar geen ruimte meer voor is. Ook een te gecompliceerde expressie kan dit veroorzaken.

Out of string space
De voor de variabelen beschikbare geheugenruimte kan niet alle variabelen bevatten. Deze geheugenruimte kan met het CLEAR-statement worden vergroot.

Overflow
Het resultaat van een berekening is groter dan kan worden verwerkt.

Redimensioned array
Een reeds bestaande variabele, of een reeds gedimensioneerde array, mag niet (opnieuw) gedimensioneerd worden.

Rename across disk
Zowel de oude als de nieuwe bestandsnaam moet slaan op bestanden die op dezelfde disk staan. De disk mag tijdens het uitvoeren van het NAME-statement niet worden verwisseld.

RESUME without error
De computer komt, in het programma, een RESUME-statement tegen, zonder dat er een ON ERROR GOTO was uitgevoerd.

RETURN without GOSUB
De computer komt, in het programma, een RETURN-statement tegen, zonder dat er een GOSUB-statement was uitgevoerd.

Sequential I/O only
Er wordt getracht om met behulp van de GET en PUT statements, die alleen mogen worden gebruikt op random toegankelijke bestanden, gegevens uit een sequentieel bestand te lezen of er naar toe te schrijven.

String formula too complex
De string-expressie is te lang of te complex, en moet derhalve in kleinere (eenvoudiger) stukken worden opgedeeld.

String too long
Het aantal karakters dat aan een string mag worden toegekend is maximaal 255.

Subscript out of range
De subscript waarnaar wordt gerefereerd, is kleiner of groter dan de bij de array opgegeven subscripts.

Syntax error
Er is een schrijffout gemaakt in een statement, commando of functie. Check de syntaxbeschrijving van het MSX-BASIC.

Too many files
Er mogen maximaal 112 files tegelijk aanwezig zijn.

Type mismatch
Aan een numerieke variabele zijn alfanumerieke karakters toegekend, of aan een functie, die een numerieke parameter verwacht is een alfanumerieke parameter gekoppeld.

Undefined line number
Het opgegeven regelnummer komt niet in het programma voor.

Undefined user function
Er werd gerefereerd naar een user functie die niet bestaat, of die niet met DEF is gedefinieerd.

Unprintable errors
Een aantal codes hebben geen bijbehorende boodschap. In plaats daarvan wordt dan de boodschap "unprintable errors" afgedrukt.

Verify error
De gegevens die met het commando "CLOAD?" van cassette zijn gelezen, zijn niet gelijk aan de in het geheugen staande gegevens. Dit houdt in dat de gegevens op de cassette niet correct zijn. (Opnieuw wegschrijven met SAVE.)

9 Editing

De MSX-computer is voorzien van en full-screen editor. Dit wil zeggen dat alle op het scherm staande programma regels naar believen kunnen worden gewijzigd. Hiertoe heeft de gebruiker een aantal toetsen tot zijn beschikking. Het aantal mogelijkheden is zo groot, dat het niet doenlijk was voor iedere mogelijkheid een aparte functietoets op het toetsenbord aan te brengen. U zult dan ook voor een aantal mogelijkheden twee toetsen tegelijk dienen in te drukken, de CONTROL toets plus een lettertoets.

In de hierna volgende tabel zijn alle mogelijkheden opgenomen. Eerst de functies waarvoor aparte toetsen aanwezig zijn, daarna de gecombineerde aanslagen.

toets	functie
BS	Back Space. Hiermee wordt het laatst ingetikte karakter gewist.
CLS	CLear Screen. Door indrukken van de CLS/HOME-toets samen met de SHIFT-toets wordt het beeldscherm schoongemaakt.
DEL	DELete. Hiermee wordt het karakter dat onder de cursor staat gewist en schuift de tekst rechts van de cursor 1 plaatsje naar links.
HOME	Hiermee wordt de cursor naar de eerste beeld-schermpositie verplaatst (linksbovenaan).
INS	INSert. Na het intikken van deze toets kunnen karakters in de tekst worden tussengevoegd. Deze karakters zullen dan op de plaats van de cursor terecht komen, terwijl alle karakters vanaf de cursor naar rechts zullen schuiven. De INS-mode wordt verlaten door het activeren van een andere functie.
Pijltjes	De pijltjestoetsen dienen voor het verplaatsen van de cursor. De cursor kan naar iedere gewenste plaats van het beeldscherm worden gebracht (in de richting van de pijltjes).

toets	functie
RETURN	Hiermee worden de op het scherm aangebrachte wijzigingen in het programmageheugen opgenomen
TAB	Hiermee wordt de cursor naar de volgende kolom verplaatst. Het beeldscherm is opgedeeld in kolommen van ieder 16 karakters breed.

Nu volgt een lijst van toetsen die tesamen met de CONTROL-toets (CTRL) moeten worden ingedrukt.

toets	functie
B	Hiermee wordt de cursor naar het begin van het vorige woord verplaatst.
C	Hiermee wordt de ingave onderbroken. De ingetikte wijzigingen worden niet in het programmageheugen opgenomen.
E	Hiermee wordt alle tekst, op de zelfde programmaregel,die de cursor volgt, gewist.
F	Hiermee wordt de cursor naar het begin van het volgende woord verplaatst.
J	Hiermee wordt de cursor naar de volgende regel verplaatst. Mocht de cursor al op de laatste regel van het beeldscherm staan, dan zal de tekst een regel omhoog "scrollen".
N	Hiermee wordt de cursor naar het einde van de programmaregel verplaatst.
U	Hiermee wordt de hele programmaregel gewist.

10 MSX-karakterset

BIT 0,1,2,3				HEX 1/2	BIT 4,5,6,7																
					0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
					0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1
					0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1
					0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
				0	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
0	0	0	0	0	Null	┼	Spatie	θ	@	P	`	p	ç	É	á	Ã			α	≡
0	0	0	1	1	☺	┤	!	1	A	Q	a	q	Ü	æ	í	ã	▚	▞	β	±
0	0	1	0	2	☻	├	"	2	B	R	b	r	e	Æ	ó	Ĩ	▚	▞	γ	≥
0	0	1	1	3	♥	┬	#	3	C	S	c	s	ä	ð	ú	ĩ	▀	▟	π	≤
0	1	0	0	4	♦	┴	$	4	D	T	d	t	ã	ð	ñ	Õ	▬	▙	Σ	⌠
0	1	0	1	5	♣	┼	%	5	E	U	e	u	à	ð	Ñ	õ	▙	▗	σ	⌡
0	1	1	0	6	♠	├	&	6	F	V	f	v	ã	û	a	Ũ	▙	▟	μ	÷
0	1	1	1	7	•	─	'	7	G	W	g	w	ç	ù	º	ũ	▚	▞	τ	≈
1	0	0	0	8	◘	┘	(	8	H	X	h	x	e	ÿ	¿	Ð	▙	▽	φ	°
1	0	0	1	9	○	┐	)	9	I	Y	i	y	e	Ö	⌐	ij	▗	ǂ	~~θ~~	•
1	0	1	0	A	◙	┌	*	:	J	Z	j	z	e	Ü	¬	¼	▙	₩	Ω	●
1	0	1	1	B	♂	┘	+	;	K	[	k	{	ĩ	¢	½	~	▞	▟	δ	√
1	1	0	0	C	♀	┌	,	<	L	\	l	¦	î	£	¼	◇	▟	▗	∞	η
1	1	0	1	D	♪	└	-	=	M	]	m	}	ì	¥	i	‰	▙	▗	φ	²
1	1	1	0	E	♫	┼	.	>	N	^	n	~	Ä	Pt	≪	¶	▙	▗	∈	■
1	1	1	1	F	☼	┼	/	?	O	_	o	△	Å	ƒ	≫	§	▙	▗	∩	Trans-parant

11 ASCII-karakterset

De meest gebruikte Internationale gestandaardiseerde code voor karakters is de ASCII-code. ASCII is de afkorting van American Standard Code for Information Interchange. De hiernavolgende tabel kan als volgt worden gebruikt:

Opzoeken welke code bij een gegeven karakter hoort.

Stel u zoekt de code die bij de letter S behoort. Zoek dan de letter S op in de tabel. Kijk nu welk getal er boven de betreffende kolom staat. Dit is het meest significante deel van de code. Kijk nu welk getal er links van de betreffende kolom staat. Dit is het minst significante deel van de code. Voor de letter S vindt u zodoende de code Hex. 53, of Bin. 0101 0011.

Opzoeken welke letter bij een gegeven code hoort.

Stel u hebt de code hex. 54. Zoek eerst de kolom waarboven de waarde 5 staat (langs de bovenrand). Ga nu zover naar beneden tot u de rij hebt bereikt waarnaast (aan de linker kant) de waarde hex. 4 staat. U hebt dan het vak bereikt waarin de gezochte letter staat. In dit vak vindt u de letter T.

binair	hex	0000 0	0001 1	0010 2	0011 3	0100 4	0101 5	0110 6	0111 7
0000	0	NUL	DLE	SP	0	@	P	`	p
0001	1	SOH	DC1	!	1	A	Q	a	q
0010	2	STX	DC2	"	2	B	R	b	r
0011	3	ETX	DC3	#	3	C	S	c	s
0100	4	EOT	DC4	$	4	D	T	d	t
0101	5	ENQ	NAK	%	5	E	U	e	u
0110	6	ACK	SYN	&	6	F	V	f	v
0111	7	BEL	ETB	'	7	G	W	g	w
1000	8	BS	CAN	(	8	H	X	h	x
1001	9	HT	EM	)	9	I	Y	i	y
1010	A	LF	SUB	*	:	J	Z	j	z
1011	B	VT	ESC	+	;	K	[	k	{
1100	C	FF	FS	,	<	L	/	l	|
1101	D	CR	GS	-	=	M	]	m	}
1110	E	SO	RS	.	>	N	^	n	~
1111	F	SI	US	/	?	O	_	o	DEL

12 Geheugen lay-out

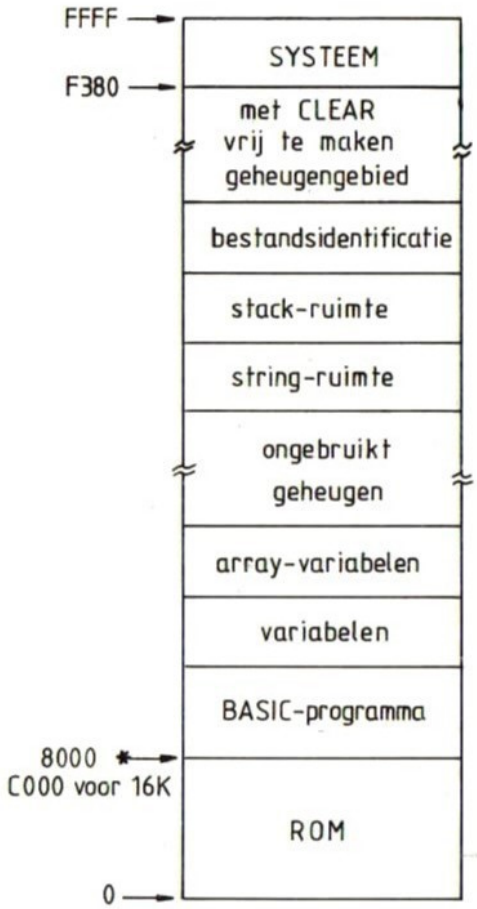

* 32K ROM + 16K RAM dan hier een niet gebruikte ruimte van 16K.

13 I/O-adressen

device	Adres	R/W	Omschrijving	Opmerkingen
RS232C	&H80	W	Data write	8251A
	&H80	R	Data read	(USART)
	&H81	W	Mode setting	
	&H81	R	Status read	
Printer	&H90	W	Strobe output	Centronics
	&H90	R	Status input	interface
	&H91	W	Print data	
VDP	&H98	W	Write data to VRAM	TMS9129NL
	&H98	R	Read data from VRAM	
	&H99	W	Command/Address set	
	&H99	R	Status read	
PSG	&HA0	W	Address latch	AY-3-8910
	&HA1	W	Data write	
	&HA2	R	Data read	
PPI	&HA8	W	Write data (port A)	8255A
	&HA8	R	Read data (port A)	
	&HA9	W	Write data (port B)	
	&HA9	R	Read data (port B)	
	&HAA	W	Write data (port C)	
	&HAA	R	Read data (port C)	
	&HAB	W	Mode set	

Overige adres gebieden

```
&H00 - &H7F   Niet gedefinieerd (vrij).
&HB0 - &HCF   Gereserveerd voor het systeem.
&HD0 - &HD7   Gereserveerd voor floppy disk controller.
&HD8 - &HFF   Niet gedefinieerd (vrij).
```

14 De programmeerbare geluidsgenerator

In plaats van het PLAY-statement, kan men ook gebruik maken van het SOUND-statement. Hiermee zijn meer en gevarieerdere geluidseffecten te verkrijgen. Om een goed gebruik van het SOUND-statement te kunnen maken dient men echter iets meer van de geluidsgenerator te weten. De hierna volgende afbeelding laat, als het ware, de opbouw van de generator zien.

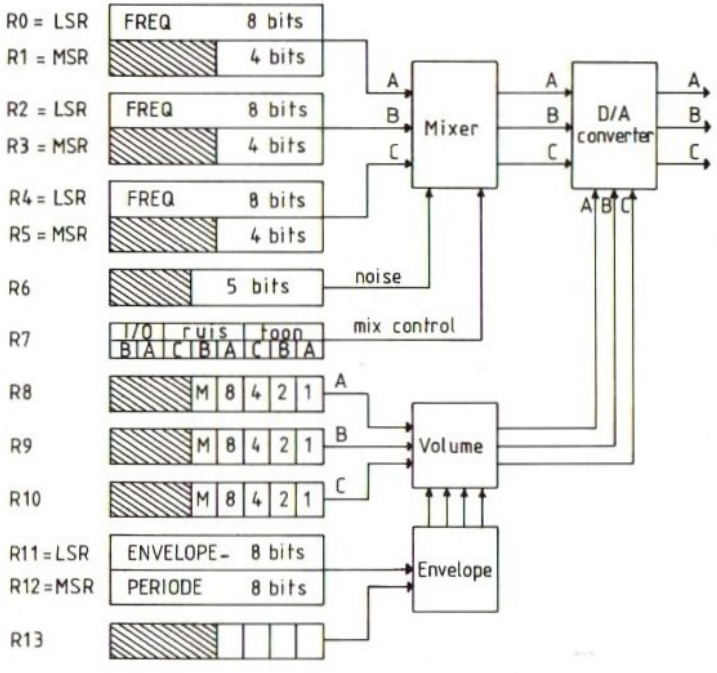

Aan de linkerkant in de afbeelding van de geluidsgenerator ziet u de te programmeren registers. Deze registers zijn genummerd van R0 tot en met R15. R14 en R15 hebben geen geluidsfunctie. Zij worden gebruikt voor de joystick-interface. Zie hiervoor het hoofdstukje over de I/O-adressen.

In de afbeelding en de hiernavolgende uitleg zult u de afkortingen RP, MSR en LSR tegenkomen. Deze afkortingen staan voor Register Paar, Meest Significant Register en Minst (Least) Significant Register.

De registers kunnen worden geladen door middel van een SOUND-statement. Register 7 dient als laatste te worden geladen. Met register 7 kunnen de verschillende geluids kanalen aan of uit worden gezet. Daarbij geldt dat, indien een van de bitjes een nul is, de betreffende functie is aangeschakeld, terwijl een bitje dat de waarde 1 krijgt de betreffen de functie uitschakelt. Hier volgt een korte verklaring van register 7.

I/O		NOISE			TOON		
A	B	C	B	A	C	B	A

```
128 64 32 16 8  4  2  1 <-- decimale waarde van het bit
                       |
                       |---- 0 = geluidskanaal A aan.
                             1 = geluidskanaal A uit.
                          |------- 0 = geluidskanaal B aan.
                                 1 = geluidskanaal B uit.
                             |---------- 0 = geluidskanaal C aan.
                                       1 = geluidskanaal C uit.
                          |------------- 0 = ruis op kanaal A.
                                       1 = geen ruis op kanaal A.
                       |---------------- 0 = ruis op kanaal B.
                                       1 = geen ruis op kanaal B.
                    |--------------------0 = ruis op kanaal C.
                                       1 = geen ruis op kanaal C.
                 |----------------------- 0 = I/O-poort A niet actief
                                       1 = I/O-poort A actief.
              |------------------------- 0 = I/O-poort B niet actief
                                       1 = I/O-poort B actief.
```

Om dus een toon op kanaal A te laten klinken en tegelijkertijd een ruis op kanaal B te laten klinken, zullen de bitjes 0 en 4 laag dienen te zijn. Alle andere bits mogen hoog zijn. dit zou een decimale

waarde geven van 128+64+32+8+4+2=238. Met SOUND 7,238 zouden de gewenste instellingen worden bereikt.

Het instellen van het volume van de verschillende kanalen kan worden gedaan door de registers R8, R9 en R10 met een waarde van 0 tot en met 15 te laden. Hoe hoger de waarde, hoe sterker het volume. Door de waarde 16 in te geven, wordt het bitje dat is aangeduid met M hoog gemaakt. Hieruit volgt dat het volume voor het betreffende kanaal op Maximaal staat.

Het instellen van de frequentie van de toon kan worden bereikt door de registers R0 tot en met R5 met een bepaalde waarde te laden. R0 en R1 zijn voor kanaal A, R2 en R3 voor kanaal B en R4 en R5 voor kanaal C. Om een kanaal een gewenste frequentie te laten produceren, dient men een waarde voor de betreffende registers te berekenen. De berekende waarde moet dan worden verdeeld over de beide registers. Hiervoor kunt u de volgende methode gebruiken.

```
RP  = INT (111860/<frequentie>)

MSR = INT (RP/256)

LSR = RP - 256 * MSR
```

LSR kunt u gebruiken voor de registers R0, R2 of R4. MSR laadt u dan in de bijbehorende registers R1, R3 of R5. Een voorbeeldje moge een en ander duidelijk maken. Stel we willen register B een toon van 1000 Herz laten maken. De berekening gaat dan als volgt:

```
RP  = INT (111860/1000) = 111

MSR = INT (111/256) = 0

LSR = RP - 256 * MSR = 111 - 0 = 111
```

Nu geeft u twee SOUND statements,

```
SOUND 2,111
SOUND 3,0
```

Door hierna kanaal B te activeren (R7), zal er een geluid van 1000 Hz worden geproduceerd.

Het zal u opgevallen zijn dat deze berekening zich uitstekend leent voor automatiseren. Met het volgende

BASIC-programma kunt u iedere gewenste frequentie laten omzetten naar registerinhouden voor de registers LSR en MSR. Het programma vraagt eerst naar de beginfrequentie, vervolgens naar de eindfrequentie en tenslotte naar de stapgrootte. Daarna krijgt u een tabel met registerwaarden per frequentie.

HOOFDDEEL

```
10 '*******************************
20 '*Berekenen inhoud van de toon-*
30 '*registers 0 t/m 15 van de PSG*
40 '*******************************
50 '
60 CLS
70 INPUT "DE LAAGSTE FREQUENTIE";L
80 INPUT "DE HOOGSTE FREQUENTIE";H
90 INPUT "DE STAPGROOTTE IN HZ.";S
100 PRINT
110 FOR I=L TO H STEP S
120 P=INT(1789770#/(16*I))
130 R1=INT(P/256)
140 R0=P-R1*256
```

plus

TABEL

```
150 PRINT "F=";USING"####";I;
160 PRINT "  R0=";USING "###";R0;
170 PRINT "  R1=";USING "##";R1
180 NEXT I
190 END
```

of

GELUID

```
150 SOUND 0,R0
160 SOUND 1,R1
170 SOUND 7,62
180 SOUND 8,15
190 NEXT I
200 END
```

Indien u ruis wenst, kunt u in register 6 de frequentie van die ruis opgeven. Ook daarvoor zou weer een berekening te maken zijn. Er zijn echter maar 31 mogelijkheden. De volgende tabel geeft de mogelijke register inhoud van R6 weer, met daarachter de bijbehorende frequentie.

Inhoud R6	Ruisfrequentie
1	111860 Hz
2	55930 Hz
3	37286 Hz
4	27965 Hz
5	22372 Hz
6	18643 Hz
7	15980 Hz
8	13982 Hz
9	12428 Hz
10	11186 Hz
11	10169 Hz
12	9321 Hz
13	8604 Hz
14	7990 Hz
15	7457 Hz
16	6991 Hz
17	6580 Hz
18	6214 Hz
19	5887 Hz
20	5593 Hz
21	5326 Hz
22	5084 Hz
23	4863 Hz
24	4660 Hz
25	4474 Hz
26	4302 Hz
27	4142 Hz
28	3995 Hz
29	3857 Hz
30	3728 Hz
31	3608 Hz

De inhoud van de registers waarmee de envelop-generator wordt gestuurd kan als volgt worden berekend:

RP = ‹tijd in seconden› * 6991

R12 = INT (RP/256)

R11 = RP - 256 * R12

Ook hier weer een voorbeeldje ter verduidelijking. Stel we wensen een envelop-tijd van 4 seconden. We krijgen:

```
RP = 4 * 6991 = 27964

R12 = INT (27964/256) = 109

R11 = 27964 - 109 * 256 = 27964 - 27904 = 60
```

Het zetten van de envelop-tijd wordt dan met twee SOUND statements als volgt gedaan,

```
SOUND 11,60
SOUND 12,109
```

De volgende tabel zal waarschijnlijk de meest gebruikte waarden al bevatten, zodat u niet vaak meer zult hoeven te rekenen.

Tijd in seconden	Inhoud van R11	en R12
9	199	245
8	120	218
7	41	191
6	218	163
5	139	136
4	60	109
3	237	81
2	158	54
1	79	27
0.9	147	24
0.8	216	21
0.7	29	19
0.6	98	16
0.5	167	13
0.4	236	10
0.3	49	8
0.2	118	5
0.1	187	2

15 De video display processor

De Video Display Processor (VDP) heeft zijn eigen 16k RAM geheugen. De manier waarop dit geheugendeel wordt gebruikt is afhankelijk van de mode waarin de computer werkt. Er zijn vier modes mogelijk, die als volgt kunnen worden bereikt:

```
SCREEN 0 = tekst mode 1
SCREEN 1 = tekst mode 2
SCREEN 2 = grafische mode 1
SCREEN 3 = grafische mode 2
```

De karakteristieken van ieder van deze modes zijn:

```
Tekst mode 1
Het scherm bestaat uit 24 regels van 40 posities.
BASE(0) = Het eerste adres van de NAME TABLE.
          Lengte van deze tabel is 960 bytes (24*40).
BASE(2) = Het eerste adres van de PATTERN TABLE.
          Lengte van deze tabel is 2048 bytes (256*8).

Tekst mode 2
Het scherm bestaat uit 24 regels van 32 posities.
BASE(5) = Het eerste adres van de NAME TABLE.
          Lengte van deze tabel is 768 bytes (24*32)
BASE(6) = Het eerste adres van de COLOUR TABLE.
          Lengte van deze tabel is 32 bytes (256/8)
BASE(7) = Het eerste adres van de PATTERN TABLE.
          Lengte van deze tabel is 2048 bytes (256*8)
BASE(8) = Het eerste adres van de SPRITE ATTR. TABLE.
          Lengte van deze tabel is 128 bytes (4*32).
BASE(9) = Het eerste adres van de SPRITE PATTERN TABLE.
          Lengte van deze tabel is 2048.

Grafische mode 1
Het scherm bestaat uit 3 * 8 regels van 32 posities.
BASE(10)= Het eerste adres van de NAME TABLE.
          Lengte van deze tabel is 768 bytes (3*8*32).
BASE(11)= Het eerste adres van de COLOUR TABLE.
          Lengte van deze tabel is 6144 bytes (768*8).
BASE(12)= Het eerste adres van de PATTERN TABLE.
          Lengte van deze tabel is 768 bytes (3*8*32).
BASE(13)= Het eerste adres van de SPRITE ATTR. TABLE.
          Lengte van deze tabel is 128 bytes (4*32).
BASE(14)= Het eerste adres van de SPRITE PATTERN TABLE.
          Lengte van deze tabel is 2048 bytes.
```

Grafische mode 2
Het scherm bestaat uit 24 regels van 32 posities.
Iedere positie bestaat uit 4 vierkantjes van 4*4 pixels die elk een afzonderlijke kleur kunnen hebben (er zijn 16 verschillende kleuren mogelijk).
BASE(15)= Het eerste adres van de NAME TABLE.
Lengte van deze tabel is 768 bytes (24*32).
BASE(17)= Het eerste adres van de PATTERN TABLE.
Lengte van deze tabel is 2048 bytes (8*256).
BASE(18)= Het eerste adres van de SPRITE ATTR. TABLE.
Lengte van deze tabel is 128 bytes (4*32).
BASE(19)= Het eerste adres van de SPRITE PATTERN TABLE.
Lengte van deze tabel is 2048 bytes.

Iedere SPRITE ATTRIBUTE bestaat uit vier bytes, die de volgende betekenis hebben.

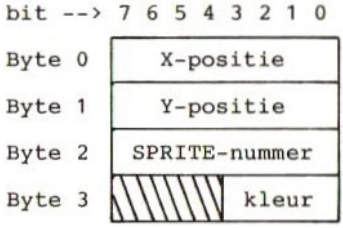

Uitlezen van items uit de verschillende tabellen kan worden gedaan met de VPEEK-functie. Laden van een waarde in een van de tabellen kan worden gedaan met het VPOKE-statement. Voorbeeld:

```
1000 SCREEN 1,1:WIDTH 30
1010 A=1
1020 FOR I=0 TO 7
1030 VPOKE(BASE(9)+I),A
1040 A=A+1
1050 NEXT I
```

Hiermee wordt in tekstmode 1 een SPRITE PATTERN geladen in de SPRITE PATTERN TABLE.

```
1060 VPOKE(BASE(8)+2),0
1070 VPOKE(BASE(8)+3),1
1080 FOR I=0 TO 255 STEP 7
1090 FOR J=0 TO 191
```

```
1100 VPOKE(BASE(8)+0),J
1110 VPOKE(BASE(8)+1),I
1120 NEXT J
1130 NEXT I
1140 END
```

Hiermee wordt, door beinvloeden van de SPRITE ATTRIBUTE TABLE, de positie en de kleur van SPRITE 0 bepaald. U ziet bovendien dat het op deze manier mogelijk is om in tekstmode 2 SPRITES te gebruiken. Om dit duidelijk uit te laten komen kan nog wat tekst worden toegevoegd aan het programma, door een regel 1055 toe te voegen:

```
1055 FOR I=0 TO 23:PRINT "TEKST MODE 2":NEXT I
```

Net als bij de programmeerbare geluidsgenerator, kunnen ook bij de video processor de registers in de chip rechtstreeks worden geladen. Het toekennen van waarden aan de registers kan worden gedaan met de systeem variabele VDP. Zouden we bijvoorbeeld aan register 6 de waarde 1 willen toekennen, dan dienen we VDP(6)=1 te programmeren. Om, bijvoorbeeld register 8 uit te lezen, dienen we PRINT VDP(8) te programmeren. Hierna volgt een overzicht van de registers en de mogelijke inhoud daarvan.

msb	7	6	5	4	3	2	1	0	lsb
R0	0	0	0	0	0	0	A	D	
R1	1	0	E	B	C	R	S	M	
R2	0	0	0	0	NAME TABLE				
R3	COLOUR TABLE								
R4	0	0	0	0	0	PATTERN TABLE			
R5	0	SPRITE ATTRIBUTE TABLE							
R6	0	0	0	0	0	SPRITE PATTERN TABLE			
R7	TEKSTKLEUR 1				TEKSTKLEUR 2				
R8	T	N	V	SPRITE NUMMER (vijfde)					

A	B	C	
0	0	0	tekstmode 2
1	0	0	grafische mode 1
0	0	1	grafische mode 2
0	1	0	tekstmode 1

D	
0	geen externe VDP input
1	externe input

E	
0	geen VDP interrupt
1	VDP interrupt

R gereserveerd

S	
0	sprites van 8*8
1	sprites van 16*16

M	
0	sprites normaal
1	sprites zijn vergroot

De velden NAME TABLE, COLOUR TABLE, PATTERN TABLE, SPRITE ATTRIBUTE TABLE en SPRITE PATTERN TABLE bevatten de beginadressen van de respectievelijke tabellen.

De velden TEKSTKLEUR 1 en 2 bevatten respectievelijk de foreground en background kleuren (in tekstmode 1).

T	
0	register 8 is gelezen of de VDP is gereset.
1	de laatste rasterlijn van het scherm is geschreven.

N	
0	register 8 is gelezen of de VDP is gereset.
1	twee sprites overlappen elkaar.

V	
0	register 8 is gelezen of de VDP is gereset.
1	er bevinden zich 5 of meer sprites op een horizontale pixel-lijn. In dat geval wordt het nummer van de vijfde sprite in het veld SPRITE NUMMER gegeven.

Indien u de startadressen van de tabellen in het video RAM een andere waarde wilt geven dan de door MSX-BASIC gegeven waarden, dan mag dat, mits de volgende regels in acht worden genomen.

Iedere tabel mag op adres 0 beginnen of op een adres dat een of meer van de hierna te geven eenheden daarop volgt:

Tabel	eenheid
NAME TABLE	1024
COLOUR TABLE	64
PATTERN TABLE	2048
SPRITE ATTRIBUTE TABLE	128
SPRITE PATTERN TABLE	2048

16 Z80 interrupt modes

De Z80 CPU kan in een van de volgende drie interrupt modes werken:

Mode 0
Indien de CPU in deze mode is, kan het "device", dat de interrupt genereert, iedere gewenste instructie op de databus zetten en deze instructie door de CPU laten uitvoeren.

Mode 1
In deze mode zal de CPU op een interrupt reageren door automatisch een RST-instructie uit te voeren. Deze RST instructie zal een "restart" op adres 0038 (hex.) ten gevolge hebben. De oude inhoud van de programma teller PC wordt op de stack geschreven.

Mode 2
In deze mode kan een indirecte sprong naar ieder gewenst geheugenadres worden gemaakt. De CPU vormt een adres uit de inhoud van het I-register (msb) en een byte dat door het "device", dat de interrupt genereert, wordt verstrekt (lsb). Dit gevormde adres wijst naar het eerste byte van een twee bytes veld. Dat veld wijst naar een service routine. De CPU zal deze service routine automatisch starten.

17 Z80-registers

Hoofdregisterset		Hulpregisterset	
accumulator A	vlaggen F	accumulator A'	vlaggen F'
B	C	B'	C'
D	E	D'	E'
H	L	H'	L'

Interrupt vector I	Memory refresh R
Index register IX	
Index register IY	
Program counter PC	

Accumulator en vlagregisters.

De Z80 CPU bevat twee onafhankelijke 8-bits A-registers met bijbehorende vlagregisters. De accumulator bevat het resultaat van 8-bits rekenkundige of logische bewerkingen, terwijl het vlagregister specifieke condities voor 8 en 16 bits bewerkingen bevat, zoals het aangeven of het resultaat van een bewerking al of niet 0 is. De programmeur kan zelf kiezen welk paar (accumulator + vlagregister) hij wil gebruiken, door gebruik te maken van een exchange-instructie.

Algemene registers.

Er zijn twee sets van ieder zes 8-bits registers. Deze registers kunnen als afzonderlijke 8-bits registers of als drie paren van 16-bits registers worden gebruikt. De programmeur kan een van beide sets selecteren met behulp van exchange instructies.

Het I-register.

Het I-register wordt in interrupt mode 2 gebruikt om er de 8 meest significante adresbits, van het 16-bits indirecte adres, uit te lezen. De 8 minst significante adresbits worden door het "device" dat de interrupt veroorzaakt gegeven.

Het R-register.

Dit register werkt als een teller, die automatisch wordt verhoogd. De inhoud van de teller wordt op de minst significante adresbits gezet, samen met een refresh-control signaal. Normaliter wordt dit register niet door de programmeur gebruikt.

Index registers IX en IY.

Deze registers worden in de "Indexed addressing mode" gebruikt. Ze bevatten een 16-bits adres. De adressen in deze registers worden als basisadres van een geheugengebied gebruikt. Deze registers zijn vooral handig bij het behandelen van tabellen.

Stack Pointer.

Het 16-bits adres in dit register (SP) wijst naar de top van de stack. Deze stack heeft een LIFO-organisatie. Met behulp van de PUSH en POP-instructies kunnen gegevens op de stack worden gezet, of er van af worden gehaald.

Program Counter.

Het PC-register bevat het 16-bits adres van de instructie die uit het geheugen moet worden gelezen. Dit adres wordt na het inlezen van een instructie automatisch verhoogd naar het adres van de volgende instructie. Met behulp van sprongінstructies kan het adres ook worden veranderd.

18 Symbolische omschrijving van Z80-instructies

Mnemonic	Symbolische omschrijving
ADC r	A <-- A+r+CY
ADC n	A <-- A+n+CY
ADC (HL)	A <-- A+(HL)+CY
ADC (IX+d)	A <-- A+(IX+d)+CY
ADC (IY+d)	A <-- A+(IY+d)+CY
ADC HL,ss	HL <-- HL+ss+CY
ADD r	A <-- A+r
ADD n	A <-- A+n
ADD (HL)	A <-- A+(HL)
ADD (IX+d)	A <-- A+(IX+d)
ADD (IY+d)	A <-- A+(IY+d)
ADD HL,ss	HL <-- HL+ss
ADD IX,pp	IX <-- IX+pp
ADD IY,rr	IY <-- IY+rr
AND r	A <-- A ∧ r
AND n	A <-- A ∧ n
AND (HL)	A <-- A ∧ (HL)
AND (IX+d)	A <-- A ∧ (IX+d)
AND (IY+d)	A <-- A ∧ (IY+d)
BIT b,r	Z <-- $\overline{rb}$
BIT b,(HL)	Z <-- $\overline{(HL)b}$
BIT b,(IX+d)	Z <-- $\overline{(IX+d)b}$
BIT b,(IY+d)	Z <-- $\overline{(IYkd)b}$
CALL cc,nn	alleen uitvoeren indien cc waar is. (SP-1) <-- PCH (SP-2) <-- PCL PC <-- nn
CALL nn	(SP-1) <-- PCH (SP-2) <-- PCL PC <-- nn
CCF	CY <-- $\overline{CY}$
CP r	A : r
CP n	A : n
CP (HL)	A : (HL)
CP (IX+d)	A : (IX+d)
CP (IY+d)	A : (IY+d)
CPD	A : (HL) HL <-- HL-1 BC <-- BC-1
CPDR	Als CPD, doch net zolang herhaald tot A = (HL) of BC = 0.

Mnemonic	Symbolische omschrijving
CPI	A : (HL) HL <-- HL+1 BC <-- BC-1
CPIR	Als CPI, doch net zolang herhaald tot A = (HL) of BC = 0.
CPL	A <-- $\overline{A}$
DAA	Converteert de inhoud van reg. A naar packed BCD.
DEC r	r <-- r-1
DEC (HL)	(HL) <-- (HL)-1
DEC (IX+d)	(IX+d) <-- (IX+d)-1
DEC (IY+d)	(IY+d) <-- (IY+d)+1
DEC ss	ss <-- ss-1
DEC IX	IX <-- IX-1
DEC IY	IY <-- IY-1
DI	IFF <-- 0
DJNZ e	B <-- B-1 Indien B=0 dan volgende instructie. Indien B<>0 dan: PC <-- PC+e
EI	IFF <-- 1
EX AF,AF'	AF <--> AF'
EX DE,HL	DE <--> HL
EX (SP),HL	H <--> (SP+1) L <--> (SP)
EX (SP),IX	IXH <--> (SP+1) IXL <--> (SP)
EX (SP),IY	IYH <--> (SP+1) IYL <--> (SP)
EXX	BC <--> BC' DE <--> DE' HL <--> HL'
HALT	CPU wordt gestopt
IM 0	Interrupt mode 0
IM 1	Interrupt mode 1
IM 2	Interrupt mode 2
IN A,(n)	A <-- (n) (n naar A0-A7, A naar A8-A15)
IN r,(C)	r <-- (C) (C naar A0-A7, B naar A8-A15)
INC r	r <-- r+1
INC (HL)	(HL) <-- (HL)+1
INC (IX+d)	(IX+d) <-- (IX+d)+1
INC (IY+d)	(IY+d) <-- (IY+d)+1
INC ss	ss <-- ss+1

Mnemonic	Symbolische omschrijving
INC IX	IX <-- IX+1
INC IY	IY <-- IY+1
IND	(HL) <-- (C) B <-- B-1 HL <-- HL-1
INDR	Als IND, totdat B=0.
INI	(HL) <-- (C) B <-- B-1 HL <-- HL+1
INIR	Als INI, totdat b=0.
JP cc,nn	Indien cc is waar, dan PC <-- nn
JP nn	PC <-- nn
JP (HL)	PC <-- HL
JP (IX)	PC <-- IX
JP (IY)	PC <-- IY
JR C,e	Indien Carry=1 dan PC <-- PC+e
JR e	PC <-- PC+e
JR NC,e	Indien Carry=0 dan PC <-- PC+e
JR NZ,e	Indien Zero=0 dan PC <-- PC+e
JR Z,e	Indien Zero=1 dan PC <-- PC+e
LD r,r'	r <-- r'
LD r,n	r <-- n
LD r,(HL)	r <-- (HL)
LD r,(IX+d)	r <-- (IX+d)
LD r,(IY+d)	r <-- (IY+d)
LD (HL),r	(HL) <-- r
LD (IX+d),r	(IX+d) <-- r
LD (IY+d),r	(IY+d) <-- r
LD (HL),n	(HL) <-- n
LD (IX+d),n	(IX+d) <-- n
LD (IY+d),n	(IY+d) <-- n
LD A,(BC)	A <-- (BC)
LD A,(DE)	A <-- (DE)
LD A,(nn)	A <-- (nn)
LD (BC),A	(BC) <-- A
LD (DE),A	(DE) <-- A
LD (nn),A	(nn) <-- A
LD A,I	A <-- I
LD A,R	A <-- R
LD I,A	I <-- A
LD R,A	R <-- A
LD dd,nn	dd <-- nn
LD IX,nn	IX <-- nn
LD IY,nn	IY <-- nn

Mnemonic	Symbolische omschrijving
LD HL,(nn)	H <-- (nn+1)
	L <-- (nn)
LD dd,(nn)	ddH <-- (nn+1)
	ddL <-- (nn)
LD IX,(nn)	IXH <-- (nn+1)
	IXL <-- (nn)
LD IY,(nn)	IYH <-- (nn+1)
	IYL <-- (nn)
LD (nn),HL	(nn+1) <-- H
	(nn) <-- L
LD (nn),dd	(nn+1) <-- ddH
	(nn) <-- ddL
LD (nn),IX	(nn+1) <-- IXH
	(nn) <-- IXL
LD (nn),IY	(nn+1) <-- IYH
	(nn) <-- IYL
LD SP,HL	SP <-- HL
LD SP,IX	SP <-- IX
LD SP,IY	SP <-- IY
LDD	(DE) <-- (HL)
	DE <-- DE-1
	HL <-- HL-1
	BC <-- BC-1
LDDR	Als LDD, totdat BC=0
LDI	(DE) <-- (HL)
	DE <-- DE+1
	HL <-- HL+1
	BC <-- B-1
LDIR	Als LDI, totdat BC=0
NEG	A <-- 0-A
NOP	Geen bewerking
OR r	A <-- A v r
OR n	A <-- A v n
OR (HL)	A <-- A v (HL)
OR (IX+d)	A <-- A v (IX+d)
OR (IY+d)	A <-- A v (IY+d)
OTDR	(C) <-- (HL) (C naar A0-A7
	B <-- B-1 B naar A8-A15)
	HL <-- HL-1
	Wordt herhaald totdat B=0
OTIR	(C) <-- (HL) (C naar A0-A7
	B <-- B-1 B naar A8-A15)
	HL <-- HL+1
	Wordt herhaald totdat B=0

Mnemonic	Symbolische omschrijving	
OUT (n),A	(n) <-- A	(n naar A0-A7 A naar A8-A15)
OUT (C),r	(C) <-- r	(C naar A0-A7 B naar A8-A15)
OUTD	Als OTDR, doch slechts eenmaal.	
OUTI	Als OTIR, doch slechts eenmaal.	
POP qq	qqH <-- (SP+1) qqL <-- (SP)	
POP IX	IXH <-- (SP+1) IXL <-- (SP)	
POP IY	IYH <-- (SP+1) IYL <-- (SP)	
PUSH qq	(SP-2) <-- qqL (SP-1) <-- qqH	
PUSH IX	(SP-2) <-- IXL (SP-1) <-- IXH	
PUSH IY	(SP-2) <-- IYL (SP-1) <-- IYH	
RES b,r	rb <-- 0	
RES b,(HL)	(HL)b <-- 0	
RES b,(IX+d)	(IX+d)b <-- 0	
RES b,(IY+d)	(IY+d)b <-- 0	
RET	PCL <-- (SP) PCH <-- (SP+1)	
RET cc	Indien cc=waar, dan als RET	
RETI	Return from interrupt	
RETN	Return from non maskable interrupt	
RL/RLA	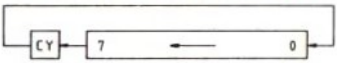	
RLC/RLCA	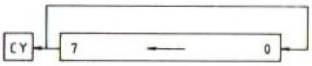	
RLD	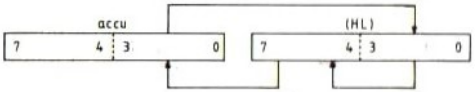	
RR/RRA	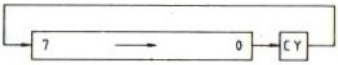	

Mnemonic	Symbolische omschrijving
RRC/RRCA	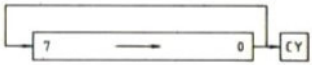
RRD	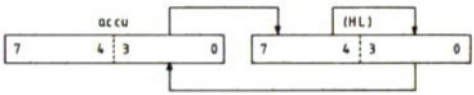
RST p	(SP-1) <-- PCH (SP-2) <-- PCL PCH <-- 0 PCL <-- p
SBC r	A <-- A-r-CY
SBC n	A <-- A-n-CY
SBC (HL)	A <-- A-(HL)-CY
SBC (IX+d)	A <-- A-(IX+d)-CY
SBC (IY+d)	A <-- A-(IY+d)-CY
SBC HL,ss	HL <-- HL-ss-CY
SCF	CY <-- 1
SET b,r	rb <-- 1
SET b,(HL)	(HL)b <-- 1
SET b,(IX+d)	(IX+d) <-- 1
SET b,(IY+d)	(IY+d) <-- 1
SLA	
SRA	
SRL	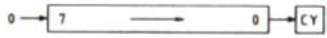
SUB r	A <-- A-r
SUB n	A <-- A-n
SUB (HL)	A <-- A-(HL)
SUB (IX+d)	A <-- A-(IX+d)
SUB (IY+d)	A <-- A-(IY+d)
XOR r	A <-- A ⊕ r
XOR n	A <-- A ⊕ n
XOR (HL)	A <-- A ⊕ (HL)
XOR (IX+d)	A <-- A ⊕ (IX+d)
XOR (IY+d)	A <-- A ⊕ (IY+d)

cc	Conditie	P	dd	qq
NZ	non zero	00 hex	BC	BC
Z	zero	08 hex	DE	DE
NC	no carry	10 hex	HL	HL
C	carry	18 hex	IX	AF
PO	pariteit oneven	20 hex	IY	IX
PE	pariteit even	28 hex	SP	IY
P	positief	30 hex		
M	negatief	38 hex		

ss	r	rr	pp	b
BC	B	BC	BC	0
DE	C	DE	DE	1
HL	D	IY	IX	2
SP	E	SP	SP	3
	H			4
	L			5
	A			6
				7

19 Z80-instructieset op volgorde van mnemonics

In de hiernavolgende tabel zijn in de hexadecimale code van de instructies de volgende voorbeeldwaarden opgenomen:

nn - 0584H (dit is in de instructie 8405)
d - 5 (dit is in de instructie 05)
n - 20H (dit is in de instructie 20)
e - 2EH (dit is in de instructie 2E)

mnemonic	hex.code	mnemonic	hex.code
ADC A,(HL)	8E	ADD IY,DE	FD19
ADC A,(IX+d)	DD8E05	ADD IY,IY	FD29
ADC A,(IY+d)	FD8E05	ADD IY,SP	FD39
ADC A,A	8F	AND (HL)	A6
ADC A,B	88	AND (IX+d)	DDA605
ADC A,C	89	AND (IY+d)	FDA605
ADC A,D	8A	AND A	A7
ADC A,E	8B	AND B	A0
ADC A,H	8C	AND C	A1
ADC A,L	8D	AND D	A2
ADC A,n	CE20	AND E	A3
ADC HL,BC	ED4A	AND H	A4
ADC HL,DE	ED5A	AND L	A5
ADC HL,HL	ED6A	AND n	E620
ADC HL,SP	ED7A	BIT 0,(HL)	CB46
ADD A,(HL)	86	BIT 0,(IX+d)	DDCB0546
ADD A,(IX+d)	DD8605	BIT 0,(IY+d)	FDCB0546
ADD A,(IY+d)	FD8605	BIT 0,A	CB47
ADD A,A	87	BIT 0,B	CB40
ADD A,B	80	BIT 0,C	CB41
ADD A,C	81	BIT 0,D	CB42
ADD A,D	82	BIT 0,E	CB43
ADD A,E	83	BIT 0,H	CB44
ADD A,H	84	BIT 0,L	CB45
ADD A,L	85	BIT 1,(HL)	CB4E
ADD A,n	C620	BIT 1,(IX+d)	DDCB054E
ADD HL,BC	09	BIT 1,(IY+d)	FDCB054E
ADD HL,DE	19	BIT 1,A	CB4F
ADD HL,HL	29	BIT 1,B	CB48
ADD HL,SP	39	BIT 1,C	CB49
ADD IX,BC	DD09	BIT 1,D	CB4A
ADD IX,DE	DD19	BIT 1,E	CB4B
ADD IX,IX	DD29	BIT 1,H	CB4C
ADD IX,SP	DD39	BIT 1,L	CB4D
ADD IY,BC	FD09	BIT 2,(HL)	CB56

mnemonic	hex.code	mnemonic	hex.code
BIT 2,(IX+d)	DDCB0556	BIT 6,C	CB71
BIT 2,(IY+d)	FDCB0556	BIT 6,D	CB72
BIT 2,A	CB57	BIT 6,E	CB73
BIT 2,B	CB50	BIT 6,H	CB74
BIT 2,C	CB51	BIT 6,L	CB75
BIT 2,D	CB52	BIT 7,(HL)	CB7E
BIT 2,E	CB53	BIT 7,(IX+d)	DDCB057E
BIT 2,H	CB54	BIT 7,(IY+d)	FDCB057E
BIT 2,L	CB55	BIT 7,A	CB7F
BIT 3,(HL)	CB5E	BIT 7,B	CB78
BIT 3,(IX+d)	DDCB055E	BIT 7,C	CB79
BIT 3,(IY+d)	FDCB055E	BIT 7,D	CB7A
BIT 3,A	CB5F	BIT 7,E	CB7B
BIT 3,B	CB58	BIT 7,H	CB7C
BIT 3,C	CB59	BIT 7,L	CB7D
BIT 3,D	CB5A	CALL C,nn	DC8405
BIT 3,E	CB5B	CALL M,nn	FC8405
BIT 3,H	CB5C	CALL NC,nn	D48405
BIT 3,L	CB5D	CALL NZ,nn	C48405
BIT 4,(HL)	CB66	CALL P,nn	F48405
BIT 4,(IX+d)	DDCB0566	CALL PE,nn	EC8405
BIT 4,(IY+d)	FDCB0566	CALL PO,nn	E48405
BIT 4,A	CB67	CALL Z,nn	CC8405
BIT 4,B	CB60	CALL nn	CD8405
BIT 4,C	CB61	CCF	3F
BIT 4,D	CB62	CP (HL)	BE
BIT 4,E	CB63	CP (IX+d)	DDBE05
BIT 4,H	CB64	CP (IY+d)	FDBE05
BIT 4,L	CB65	CP A	BF
BIT 5,(HL)	CB6E	CP B	B8
BIT 5,(IX+d)	DDCB056E	CP C	B9
BIT 5,(IY+d)	FDCB056E	CP D	BA
BIT 5,A	CB6F	CP E	BB
BIT 5,B	CB68	CP H	BC
BIT 5,C	CB69	CP L	BD
BIT 5,D	CB6A	CP n	FE20
BIT 5,E	CB6B	CPD	EDA9
BIT 5,H	CB6C	CPDR	ED89
BIT 5,L	CB6D	CPI	EDA1
BIT 6,(HL)	CB76	CPIR	ED81
BIT 6,(IX+d)	DDCB0576	CPL	2F
BIT 6,(IY+d)	FDCB0576	DAA	27
BIT 6,A	CB77	DEC (HL)	35
BIT 6,B	CB70	DEC (IX+d)	DD3505

mnemonic	hex.code	mnemonic	hex.code
DEC (IY+d)	FD3505	INC H	24
DEC A	3D	INC HL	23
DEC B	05	INC IX	DD23
DEC BC	0B	INC IY	FD23
DEC C	0D	INC L	2C
DEC D	15	INC SP	33
DEC DE	1B	IN A,(n)	DB20
DEC E	1D	IND	EDAA
DEC H	25	INDR	EDBA
DEC HL	2B	INI	EDA2
DEC IX	DD2B	INIR	EDB2
DEC IY	FD2B	JP nn	C38405
DEC L	2D	JP (HL)	E9
DEC SP	3B	JP (IX)	DDE9
DI	F3	JP (IY)	FDE9
DJNZ e	102E	JP C,nn	DA8405
EI	FB	JP M,nn	FA8405
EX (SP),HL	E3	JP NC,nn	D28405
EX (SP),IX	DDE3	JP NZ,nn	C28405
EX (SP),IY	FDE3	JP P,nn	F28405
EX AF,AF'	08	JP PE,nn	EA8405
EX DE,HL	EB	JP PO,nn	E28405
EXX	D9	JP Z,nn	CA8405
HALT	76	JR C,e	382E
IM 0	ED46	JR NC,e	302E
IM 1	ED56	JR NZ,e	202E
IM 2	ED5E	JR Z,e	282E
IN A,(C)	ED78	JR e	182E
IN B,(C)	ED40	LD (BC),A	02
IN C,(C)	ED48	LD (DE),A	12
IN D,(C)	ED50	LD (HL),A	77
IN E,(C)	ED58	LD (HL),B	70
IN H,(C)	ED60	LD (HL),C	71
IN L,(C)	ED68	LD (HL),D	72
INC (HL)	34	LD (HL),E	73
INC (IX+d)	DD3405	LD (HL),H	74
INC (IY+d)	FD3405	LD (HL),L	75
INC A	3C	LD (HL),n	3620
INC B	04	LD (IX+d),A	DD7705
INC BC	03	LD (IX+d),B	DD7005
INC C	0C	LD (IX+d),C	DD7105
INC D	14	LD (IX+d),D	DD7205
INC DE	13	LD (IX+d),E	DD7305
INC E	1C	LD (IX+d),H	DD7405

mnemonic		hex.code	mnemonic		hex.code
LD	(IX+d),L	DD7505	LD	BC,(nn)	ED4B8405
LD	(IX+d),n	DD360520	LD	BC,nn	018405
LD	(IY+d),A	FD7705	LD	C,(HL)	4E
LD	(IY+d),B	FD7005	LD	C,(IX+d)	DD4E05
LD	(IY+d),C	FD7105	LD	C,(IY+d)	FD4E05
LD	(IY+d),D	FD7205	LD	C,A	4F
LD	(IY+d),E	FD7305	LD	C,B	48
LD	(IY+d),H	FD7405	LD	C,C	49
LD	(IY+d),L	FD7505	LD	C,D	4A
LD	(IY+d),n	FD360520	LD	C,E	4B
LD	(nn),A	328405	LD	C,H	4C
LD	(nn),BC	ED438405	LD	C,L	4D
LD	(nn),DE	ED538405	LD	C,n	0E20
LD	(nn),HL	228405	LD	D,(HL)	56
LD	(nn),IX	DD228405	LD	D,(IX+d)	DD5605
LD	(nn),IY	FD228405	LD	D,(IY+d)	FD5605
LD	(nn),SP	ED738405	LD	D,A	57
LD	A,(BC)	0A	LD	D,B	50
LD	A,(DE)	1A	LD	D,C	51
LD	A,(HL)	7E	LD	D,D	52
LD	A,(IX+d)	DD7E05	LD	D,E	53
LD	A,(IY+d)	FD7E05	LD	D,H	54
LD	A,(nn)	3A8405	LD	D,L	55
LD	A,A	7F	LD	D,n	1620
LD	A,B	78	LD	DE,(nn)	ED5B8405
LD	A,C	79	LD	DE,nn	118405
LD	A,D	7A	LD	E,(HL)	5E
LD	A,E	7B	LD	E,(IX+d)	DD5E05
LD	A,H	7C	LD	E,(IY+d)	FD5E05
LD	A,I	ED57	LD	E,A	5F
LD	A,L	7D	LD	E,B	58
LD	A,n	3E20	LD	E,C	59
LD	A,R	ED5F	LD	E,D	5A
LD	B,(HL)	46	LD	E,E	5B
LD	B,(IX+d)	DD4605	LD	E,H	5C
LD	B,(IY+d)	FD4605	LD	E,L	5D
LD	B,A	47	LD	E,n	1E20
LD	B,B	40	LD	H,(HL)	66
LD	B,C	41	LD	H,(IX+d)	DD6605
LD	B,D	42	LD	H,(IY+d)	FD6605
LD	B,E	43	LD	H,A	67
LD	B,H	44	LD	H,B	60
LD	B,L	45	LD	H,C	61
LD	B,n	0620	LD	H,D	62

mnemonic	hex.code	mnemonic	hex.code
LD H,E	63	OR n	F620
LD H,H	64	OTDR	ED8B
LD H,L	65	OTIR	EDB3
LD H,n	2620	OUT (C),A	ED79
LD HL,(nn)	2A8405	OUT (C),B	ED41
LD HL,nn	218405	OUT (C),C	ED49
LD I,A	ED47	OUT (C),D	ED51
LD IX,(nn)	DD2A8405	OUT (C),E	ED59
LD IX,nn	DD218405	OUT (C),H	ED61
LD IY,(nn)	FD2A8405	OUT (C),L	ED69
LD IY,nn	FD218405	OUT (n),A	D320
LD L,(HL)	6E	OUTD	EDAB
LD L,(IX+d)	DD6E05	OUTI	EDA3
LD L,(IY+d)	FD6E05	POP AF	F1
LD L,A	6F	POP BC	C1
LD L,B	68	POP DE	D1
LD L,C	69	POP HL	E1
LD L,D	6A	POP IX	DDE1
LD L,E	6B	POP IY	FDE1
LD L,H	6C	PUSH AF	F5
LD L,L	6D	PUSH BC	C5
LD L,n	2E20	PUSH DE	D5
LD R,A	ED4F	PUSH HL	E5
LD SP,(nn)	ED7B8405	PUSH IX	DDE5
LD SP,HL	F9	PUSH IY	FDE5
LD SP,IX	DDF9	RES 0,(HL)	CB86
LD SP,IY	FDF9	RES 0,(IX+d)	DDCB0586
LD SP,nn	318405	RES 0,(IY+d)	FDCB0586
LDD	EDA8	RES 0,A	CB87
LDDR	EDB8	RES 0,B	CB80
LDI	EDA0	RES 0,C	CB81
LDIR	EDB0	RES 0,D	CB82
NEG	ED44	RES 0,E	CB83
NOP	00	RES 0,H	CB84
OR (HL)	B6	RES 0,L	CB85
OR (IX+d)	DDB605	RES 1,(HL)	CB8E
OR (IY+d)	FDB605	RES 1,(IX+d)	DDCB058E
OR A	B7	RES 1,(IY+d)	FDCB058E
OR B	B0	RES 1,A	CB8F
OR C	B1	RES 1,B	CB88
OR D	B2	RES 1,C	CB89
OR E	B3	RES 1,D	CB8A
OR H	B4	RES 1,E	CB8B
OR L	B5	RES 1,H	CB8C

mnemonic	hex.code	mnemonic	hex.code
RES 1,L	CB8D	RES 6,A	CBB7
RES 2,(HL)	CB96	RES 6,B	CBB0
RES 2,(IX+d)	DDCB0596	RES 6,C	CBB1
RES 2,(IY+d)	FDCB0596	RES 6,D	CBB2
RES 2,A	CB97	RES 6,E	CBB3
RES 2,B	CB90	RES 6,H	CBB4
RES 2,C	CB91	RES 6,L	CBB5
RES 2,D	CB92	RES 7,(HL)	CBBE
RES 2,E	CB93	RES 7,(IX+d)	DDCB05BE
RES 2,H	CB94	RES 7,(IY+d)	FDCB05BE
RES 2,L	CB95	RES 7,A	CBBF
RES 3,(HL)	CB9E	RES 7,B	CBB8
RES 3,(IX+d)	DDCB059E	RES 7,C	CBB9
RES 3,(IY+d)	FDCB059E	RES 7,D	CBBA
RES 3,A	CB9F	RES 7,E	CBBB
RES 3,B	CB98	RES 7,H	CBBC
RES 3,C	CB99	RES 7,L	CBBD
RES 3,D	CB9A	RET	C9
RES 3,E	CB9B	RET C	D8
RES 3,H	CB9C	RET M	F8
RES 3,L	CB9D	RET NC	D0
RES 4,(HL)	CBA6	RET NZ	C0
RES 4,(IX+d)	DDCB05A6	RET P	F0
RES 4,(IY+d)	FDCB05A6	RET PE	E8
RES 4,A	CBA7	RET PO	E0
RES 4,B	CBA0	RET Z	C8
RES 4,C	CBA1	RETI	ED4D
RES 4,D	CBA2	RETN	ED45
RES 4,E	CBA3	RL (HL)	CB16
RES 4,H	CBA4	RL (IX+d)	DDCB0516
RES 4,L	CBA5	RL (IY+d)	FDCB0516
RES 5,(HL)	CBAE	RL A	CB17
RES 5,(IX+d)	DDCB05AE	RL B	CB10
RES 5,(IY+d)	FDCB05AE	RL C	CB11
RES 5,A	CBAF	RL D	CB12
RES 5,B	CBA8	RL E	CB13
RES 5,C	CBA9	RL H	CB14
RES 5,D	CBAA	RL L	CB15
RES 5,E	CBAB	RLA	17
RES 5,H	CBAC	RLC (HL)	CB06
RES 5,L	CBAD	RLC (IX+d)	DDCB0506
RES 6,(HL)	CBB6	RLC (IY+d)	FDCB0506
RES 6,(IX+d)	DDCB05B6	RLC A	CB07
RES 6,(IY+d)	FDCB05B6	RLC B	CB00

mnemonic	hex.code	mnemonic	hex.code
RLC C	CB01	SBC A,C	99
RLC D	CB02	SBC A,D	9A
RLC E	CB03	SBC A,E	9B
RLC H	CB04	SBC A,H	9C
RLC L	CB05	SBC A,L	9D
RLCA	07	SBC HL,BC	ED42
RLD	ED6F	SBC HL,DE	ED52
RR (HL)	CB1E	SBC HL,HL	ED62
RR (IX+d)	DDCB051E	SBC HL,SP	ED72
RR (IY+d)	FDCB051E	SCF	37
RR A	CB1F	SET 0,(HL)	CBC6
RR B	CB18	SET 0,(IX+d)	DDCB05C6
RR C	CB19	SET 0,(IY+d)	FDCB05C6
RR D	CB1A	SET 0,A	CBC7
RR E	CB1B	SET 0,B	CBC0
RR H	CB1C	SET 0,C	CBC1
RR L	CB1D	SET 0,D	CBC2
RRA	1F	SET 0,E	CBC3
RRC (HL)	CB0E	SET 0,H	CBC4
RRC (IX+d)	DDCB050E	SET 0,L	CBC5
RRC (IY+d)	FDCB050E	SET 1,(HL)	CBCE
RRC A	CB0F	SET 1,(IX+d)	DDCB05CE
RRC B	CB08	SET 1,(IY+d)	FDCB05CE
RRC C	CB09	SET 1,A	CBCF
RRC D	CB0A	SET 1,B	CBC8
RRC E	CB0B	SET 1,C	CBC9
RRC H	CB0C	SET 1,D	CBCA
RRC L	CB0D	SET 1,E	CBCB
RRCA	0F	SET 1,H	CBCC
RRD	ED67	SET 1,L	CBCD
RST 00H	C7	SET 2,(HL)	CBD6
RST 08H	CF	SET 2,(IX+d)	DDCB05D6
RST 10H	D7	SET 2,(IY+d)	FDCB05D6
RST 18H	DF	SET 2,A	CBD7
RST 20H	E7	SET 2,B	CBD0
RST 28H	EF	SET 2,C	CBD1
RST 30H	F7	SET 2,D	CBD2
RST 38H	FF	SET 2,E	CBD3
SBC A,n	DE20	SET 2,H	CBD4
SBC A,(HL)	9E	SET 2,L	CBD5
SBC A,(IX+d)	DD9E05	SET 3,(HL)	CBDE
SBC A,(IY+d)	FD9E05	SET 3,(IX+d)	DDCB05DE
SBC A,A	9F	SET 3,(IY+d)	FDCB05DE
SBC A,B	98	SET 3,A	CBDF

mnemonic	hex.code	mnemonic	hex.code
SET 3,B	CBD8	SET 7,H	CBFC
SET 3,C	CBD9	SET 7,L	CBFD
SET 3,D	CBDA	SLA (HL)	CB26
SET 3,E	CBDB	SLA (IX+d)	DDCB0526
SET 3,H	CBDC	SLA (IY+d)	FDCB0526
SET 3,L	CBDD	SLA A	CB27
SET 4,(HL)	CBE6	SLA B	CB20
SET 4,(IX+d)	DDCB05E6	SLA C	CB21
SET 4,(IY+d)	FDCB05E6	SLA D	CB22
SET 4,A	CBE7	SLA E	CB23
SET 4,B	CBE0	SLA H	CB24
SET 4,C	CBE1	SLA L	CB25
SET 4,D	CBE2	SRA (HL)	CB2E
SET 4,E	CBE3	SRA (IX+d)	DDCB052E
SET 4,H	CBE4	SRA (IY+d)	FDCB052E
SET 4,L	CBE5	SRA A	CB2F
SET 5,(HL)	CBEE	SRA B	CB28
SET 5,(IX+d)	DDCB05EE	SRA C	CB29
SET 5,(IY+d)	FDCB05EE	SRA D	CB2A
SET 5,A	CBEF	SRA E	CB2B
SET 5,B	CBE8	SRA H	CB2C
SET 5,C	CBE9	SRA L	CB2D
SET 5,D	CBEA	SRL (HL)	CB3E
SET 5,E	CBEB	SRL (IX+d)	DDCB053E
SET 5,H	CBEC	SRL (IY+d)	FDCB053E
SET 5,L	CBED	SRL A	CB3F
SET 6,(HL)	CBF6	SRL B	CB38
SET 6,(IX+d)	DDCB05F6	SRL C	CB39
SET 6,(IY+d)	FDCB05F6	SRL D	CB3A
SET 6,A	CBF7	SRL E	CB3B
SET 6,B	CBF0	SRL H	CB3C
SET 6,C	CBF1	SRL L	CB3D
SET 6,D	CBF2	SUB (HL)	96
SET 6,E	CBF3	SUB (IX+d)	DD9605
SET 6,H	CBF4	SUB (IY+d)	FD9605
SET 6,L	CBF5	SUB A	97
SET 7,(HL)	CBFE	SUB B	90
SET 7,(IX+d)	DDCB05FE	SUB C	91
SET 7,(IY+d)	FDCB05FE	SUB D	92
SET 7,A	CBFF	SUB E	93
SET 7,B	CBF8	SUB H	94
SET 7,C	CBF9	SUB L	95
SET 7,D	CBFA	SUB n	D620
SET 7,E	CBFB	XOR (HL)	AE

mnemonic		hex.code
XOR	(IX+d)	DDAE05
XOR	(IY+d)	FDAE05
XOR	A	AF
XOR	B	A8
XOR	C	A9
XOR	D	AA
XOR	E	AB
XOR	H	AC
XOR	L	AD
XOR	n	EE20

20 Z80-instructieset op volgorde van hexcode

In de hierna volgende tabel zijn in de hexadecimale codes van de instructies de volgende voorbeeldwaarden opgenomen:

nn - 0584H (dit is in de instructie 8405)
d - 5 (dit is in de instructie 05)
n - 20H (dit is in de instructie 20)
e - 2EH (dit is in de instructie 2E)

hex.code	mnemonic	hex.code	mnemonic
00	NOP	23	INC HL
018405	LD BC,nn	24	INC H
02	LD (BC),A	25	DEC H
03	INC BC	2620	LD H,n
04	INC B	27	DAA
05	DEC B	282E	JR Z,e
0620	LD B,n	29	ADD HL,HL
07	RLCA	2A8405	LD HL,(nn)
08	EX AF,AF'	2B	DEC HL
09	ADD HL,BC	2C	INC L
0A	LD A,(BC)	2D	DEC L
0B	DEC BC	2E20	LD L,n
0C	INC C	2F	CPL
0D	DEC C	302E	JR NC,e
0E20	LD C,n	318405	LD SP,nn
0F	RRCA	328405	LD (nn),A
102E	DJNZ e	33	INC SP
118405	LD DE,nn	34	INC (HL)
12	LD (DE),A	35	DEC (HL)
13	INC DE	3620	LD (HL),n
14	INC D	37	SCF
15	DEC D	382E	JR C,e
1620	LD D,n	39	ADD HL,SP
17	RLA	3A8405	LD A,(nn)
182E	JR e	3B	DEC SP
19	ADD HL,DE	3C	INC A
1A	LD A,(DE)	3D	DEC A
1B	DEC DE	3E20	LD A,n
1C	INC E	3F	CCF
1D	DEC E	40	LD B,B
1E20	LD E,n	41	LD B,C
1F	RRA	42	LD B,D
202E	JR NZ,e	43	LD B,E
218405	LD HL,nn	44	LD B,H
228405	LD (nn),HL	45	LD B,L

hex.code	mnemonic		hex.code	mnemonic	
46	LD	B,(HL)	72	LD	(HL),D
47	LD	B,A	73	LD	(HL),E
48	LD	C,B	74	LD	(HL),H
49	LD	C,C	75	LD	(HL),L
4A	LD	C,D	76	HALT	
4B	LD	C,E	77	LD	(HL),A
4C	LD	C,H	78	LD	A,B
4D	LD	C,L	79	LD	A,C
4E	LD	C,(HL)	7A	LD	A,D
4F	LD	C,A	7B	LD	A,E
50	LD	D,B	7C	LD	A,H
51	LD	D,C	7D	LD	A,L
52	LD	D,D	7E	LD	A,(HL)
53	LD	D,E	7F	LD	A,A
54	LD	D,H	80	ADD	A,B
55	LD	D,L	81	ADD	A,C
56	LD	D,(HL)	82	ADD	A,D
57	LD	D,A	83	ADD	A,E
58	LD	E,B	84	ADD	A,H
59	LD	E,C	85	ADD	A,L
5A	LD	E,D	86	ADD	A,(HL)
5B	LD	E,E	87	ADD	A,A
5C	LD	E,H	88	ADC	A,B
5D	LD	E,L	89	ADC	A,C
5E	LD	E,(HL)	8A	ADC	A,D
5F	LD	E,A	8B	ADC	A,E
60	LD	H,B	8C	ADC	A,H
61	LD	H,C	8D	ADC	A,L
62	LD	H,D	8E	ADC	A,(HL)
63	LD	H,E	8F	ADC	A,A
64	LD	H,H	90	SUB	B
65	LD	H,L	91	SUB	C
66	LD	H,(HL)	92	SUB	D
67	LD	H,A	93	SUB	E
68	LD	L,B	94	SUB	H
69	LD	L,C	95	SUB	L
6A	LD	L,D	96	SUB	(HL)
6B	LD	L,E	97	SUB	A
6C	LD	L,H	98	SBC	A,B
6D	LD	L,L	99	SBC	A,C
6E	LD	L,(HL)	9A	SBC	A,D
6F	LD	L,A	9B	SBC	A,E
70	LD	(HL),B	9C	SBC	A,H
71	LD	(HL),C	9D	SBC	A,L

hex.code	mnemonic	hex.code	mnemonic
9E	SBC A,(HL)	CA8405	JP Z,nn
9F	SBC A,A	CB00	RLC B
A0	AND B	CB01	RLC C
A1	AND C	CB02	RLC D
A2	AND D	CB03	RLC E
A3	AND E	CB04	RLC H
A4	AND H	CB05	RLC L
A5	AND L	CB06	RLC (HL)
A6	AND (HL)	CB07	RLC A
A7	AND A	CB08	RRC B
A8	XOR B	CB09	RRC C
A9	XOR C	CB0A	RRC D
AA	XOR D	CB0B	RRC E
AB	XOR E	CB0C	RRC H
AC	XOR H	CB0D	RRC L
AD	XOR L	CB0E	RRC (HL)
AE	XOR (HL)	CB0F	RRC A
AF	XOR A	CB10	RL B
B0	OR B	CB11	RL C
B1	OR C	CB12	RL D
B2	OR D	CB13	RL E
B3	OR E	CB14	RL H
B4	OR H	CB15	RL L
B5	OR L	CB16	RL (HL)
B6	OR (HL)	CB17	RL A
B7	OR A	CB18	RR B
B8	CP B	CB19	RR C
B9	CP C	CB1A	RR D
BA	CP D	CB1B	RR E
BB	CP E	CB1C	RR H
BC	CP H	CB1D	RR L
BD	CP L	CB1E	RR (HL)
BE	CP (HL)	CB1F	RR A
BF	CP A	CB20	SLA B
C0	RET NZ	CB21	SLA C
C1	POP BC	CB22	SLA D
C28405	JP NZ,nn	CB23	SLA E
C38405	JP nn	CB24	SLA H
C48405	CALL NZ,nn	CB25	SLA L
C5	PUSH BC	CB26	SLA (HL)
C620	ADD A,n	CB27	SLA A
C7	RST 0	CB28	SRA B
C8	RET Z	CB29	SRA C
C9	RET	CB2A	SRA D

hex.code	mnemonic	hex.code	mnemonic
CB2B	SRA E	CB5F	BIT 3,A
CB2C	SRA H	CB60	BIT 4,B
CB2D	SRA L	CB61	BIT 4,C
CB2E	SRA (HL)	CB62	BIT 4,D
CB2F	SRA A	CB63	BIT 4,E
CB38	SRL B	CB64	BIT 4,H
CB39	SRL C	CB65	BIT 4,L
CB3A	SRL D	CB66	BIT 4,(HL)
CB3B	SRL E	CB67	BIT 4,A
CB3C	SRL H	CB68	BIT 5,B
CB3D	SRL L	CB69	BIT 5,C
CB3E	SRL (HL)	CB6A	BIT 5,D
CB3F	SRL A	CB6B	BIT 5,E
CB40	BIT 0,B	CB6C	BIT 5,H
CB41	BIT 0,C	CB6D	BIT 5,L
CB42	BIT 0,D	CB6E	BIT 5,(HL)
CB43	BIT 0,E	CB6F	BIT 5,A
CB44	BIT 0,H	CB70	BIT 6,B
CB45	BIT 0,L	CB71	BIT 6,C
CB46	BIT 0,(HL)	CB72	BIT 6,D
CB47	BIT 0,A	CB73	BIT 6,E
CB48	BIT 1,B	CB74	BIT 6,H
CB49	BIT 1,C	CB75	BIT 6,L
CB4A	BIT 1,D	CB76	BIT 6,(HL)
CB4B	BIT 1,E	CB77	BIT 6,A
CB4C	BIT 1,H	CB78	BIT 7,B
CB4D	BIT 1,L	CB79	BIT 7,C
CB4E	BIT 1,(HL)	CB7A	BIT 7,D
CB4F	BIT 1,A	CB7B	BIT 7,E
CB50	BIT 2,B	CB7C	BIT 7,H
CB51	BIT 2,C	CB7D	BIT 7,L
CB52	BIT 2,D	CB7E	BIT 7,(HL)
CB53	BIT 2,E	CB7F	BIT 7,A
CB54	BIT 2,H	CB80	RES 0,B
CB55	BIT 2,L	CB81	RES 0,C
CB56	BIT 2,(HL)	CB82	RES 0,D
CB57	BIT 2,A	CB83	RES 0,E
CB58	BIT 3,B	CB84	RES 0,H
CB59	BIT 3,C	CB85	RES 0,L
CB5A	BIT 3,D	CB86	RES 0,(HL)
CB5B	BIT 3,E	CB87	RES 0,A
CB5C	BIT 3,H	CB88	RES 1,B
CB5D	BIT 3,L	CB89	RES 1,C
CB5E	BIT 3,(HL)	CB8A	RES 1,D

hex.code	mnemonic	hex.code	mnemonic
CB8B	RES 1,E	CBB7	RES 6,A
CB8C	RES 1,H	CBB8	RES 7,B
CB8D	RES 1,L	CBB9	RES 7,C
CB8E	RES 1,(HL)	CBBA	RES 7,D
CB8F	RES 1,A	CBBB	RES 7,E
CB90	RES 2,B	CBBC	RES 7,H
CB91	RES 2,C	CBBD	RES 7,L
CB92	RES 2,D	CBBE	RES 7,(HL)
CB93	RES 2,E	CBBF	RES 7,A
CB94	RES 2,H	CBC0	SET 0,B
CB95	RES 2,L	CBC1	SET 0,C
CB96	RES 2,(HL)	CBC2	SET 0,D
CB97	RES 2,A	CBC3	SET 0,E
CB98	RES 3,B	CBC4	SET 0,H
CB99	RES 3,C	CBC5	SET 0,L
CB9A	RES 3,D	CBC6	SET 0,(HL)
CB9B	RES 3,E	CBC7	SET 0,A
CB9C	RES 3,H	CBC8	SET 1,B
CB9D	RES 3,L	CBC9	SET 1,C
CB9E	RES 3,(HL)	CBCA	SET 1,D
CB9F	RES 3,A	CBCB	SET 1,E
CBA0	RES 4,B	CBCC	SET 1,H
CBA1	RES 4,C	CBCD	SET 1,L
CBA2	RES 4,D	CBCE	SET 1,(HL)
CBA3	RES 4,E	CBCF	SET 1,A
CBA4	RES 4,H	CBD0	SET 2,B
CBA5	RES 4,L	CBD1	SET 2,C
CBA6	RES 4,(HL)	CBD2	SET 2,D
CBA7	RES 4,A	CBD3	SET 2,E
CBA8	RES 5,B	CBD4	SET 2,H
CBA9	RES 5,C	CBD5	SET 2,L
CBAA	RES 5,D	CBD6	SET 2,(HL)
CBAB	RES 5,E	CBD7	SET 2,A
CBAC	RES 5,H	CBD8	SET 3,B
CBAD	RES 5,L	CBD9	SET 3,C
CBAE	RES 5,(HL)	CBDA	SET 3,D
CBAF	RES 5,A	CBDB	SET 3,E
CBB0	RES 6,B	CBDC	SET 3,H
CBB1	RES 6,C	CBDD	SET 3,L
CBB2	RES 6,D	CBDE	SET 3,(HL)
CBB3	RES 6,E	CBDF	SET 3,A
CBB4	RES 6,H	CBE0	SET 4,B
CBB5	RES 6,L	CBE1	SET 4,C
CBB6	RES 6,(HL)	CBE2	SET 4,D

hex.code	mnemonic	hex.code	mnemonic
CBE3	SET 4,E	DB20	IN A,n
CBE4	SET 4,H	DC8405	CALL C,nn
CBE5	SET 4,L	DD09	ADD IX,BC
CBE6	SET 4,(HL)	DD19	ADD IX,DE
CBE7	SET 4,A	DD218405	LD IX,nn
CBE8	SET 5,B	DD228405	LD (nn),IX
CBE9	SET 5,C	DD23	INC IX
CBEA	SET 5,D	DD29	ADD IX,IX
CBEB	SET 5,E	DD2A8405	LD IX,(nn)
CBEC	SET 5,H	DD2B	DEC IX
CBED	SET 5,L	DD3405	INC (IX+d)
CBEE	SET 5,(HL)	DD3505	DEC (IX+d)
CBEF	SET 5,A	DD360520	LD (IX+d),n
CBF0	SET 6,B	DD39	ADD IX,SP
CBF1	SET 6,C	DD4605	LD B,(IX+d)
CBF2	SET 6,D	DD4E05	LD C,(IX+d)
CBF3	SET 6,E	DD5605	LD D,(IX+d)
CBF4	SET 6,H	DD5E05	LD E,(IX+d)
CBF5	SET 6,L	DD6605	LD H,(IX+d)
CBF6	SET 6,(HL)	DD6E05	LD L,(IX+d)
CBF7	SET 6,A	DD7005	LD (IX+d),B
CBF8	SET 7,B	DD7105	LD (IX+d),C
CBF9	SET 7,C	DD7205	LD (IX+d),D
CBFA	SET 7,D	DD7305	LD (IX+d),E
CBFB	SET 7,E	DD7405	LD (IX+d),H
CBFC	SET 7,H	DD7505	LD (IX+d),L
CBFD	SET 7,L	DD7705	LD (IX+d),A
CBFE	SET 7,(HL)	DD7E05	LD A,(IX+d)
CBFF	SET 7,A	DD8605	ADD A,(IX+d)
CC8405	CALL Z,nn	DD8E05	ADC A,(IX+d)
CD8405	CALL nn	DD9605	SUB (IX+d)
CE20	ADC A,n	DD9E05	SBC A,(IX+d)
CF	RST 8	DDA605	AND (IX+d)
D0	RET NC	DDAE05	XOR (IX+d)
D1	POP DE	DDB605	OR (IX+d)
D28405	JP NC,nn	DDBE05	CP (IX+d)
D320	OUT n,A	DDCB0506	RLC (IX+d)
D48405	CALL NC,nn	DDCB050E	RLC (IX+d)
D5	PUSH DE	DDCB0516	RL (IX+d)
D620	SUB n	DDCB051E	RR (IX+d)
D7	RST 10	DDCB0526	SLA (IX+d)
D8	RET C	DDCB052E	SRA (IX+d)
D9	EXX	DDCB053E	SRL (IX+d)
DA8405	JP C,nn	DDCB0546	BIT 0,(IX+d)

hex.code	mnemonic		hex.code	mnemonic	
DDCB054E	BIT	1,(IX+d)	ED41	OUT	(C),B
DDCB0556	BIT	2,(IX+d)	ED42	SBC	HL,BC
DDCB055E	BIT	3,(IX+d)	ED438405	LD	(nn),BC
DDCB0566	BIT	4,(IX+d)	ED44	NEG	
DDCB056E	BIT	5,(IX+d)	ED45	RETN	
DDCB0576	BIT	6,(IX+d)	ED46	IM	0
DDCB057E	BIT	7,(IX+d)	ED47	LD	I,A
DDCB0586	RES	0,(IX+d)	ED48	IN	C,(C)
DDCB058E	RES	1,(IX+d)	ED49	OUT	(C),C
DDCB0596	RES	2,(IX+d)	ED4A	ADC	HL,BC
DDCB059E	RES	3,(IX+d)	ED4B8405	LD	BC,(nn)
DDCB05A6	RES	4,(IX+d)	ED4D	RETI	
DDCB05AE	RES	5,(IX+d)	ED50	IN	D,(C)
DDCB05B6	RES	6,(IX+d)	ED51	OUT	(C),D
DDCB05BE	RES	7,(IX+d)	ED52	SBC	HL,DE
DDCB05C6	SET	0,(IX+d)	ED538405	LD	(nn),DE
DDCB05CE	SET	1,(IX+d)	ED56	IM	1
DDCB05D6	SET	2,(IX+d)	ED57	LD	A,I
DDCB05DE	SET	3,(IX+d)	ED58	IN	E,(C)
DDCB05E6	SET	4,(IX+d)	ED59	OUT	(C),E
DDCB05EE	SET	5,(IX+d)	ED5A	ADC	HL,DE
DDCB05F6	SET	6,(IX+d)	ED5B8405	LD	DE,(nn)
DDCB05FE	SET	7,(IX+d)	ED5E	IM	2
DDE1	POP	IX	ED60	IN	H,(C)
DDE3	EX	(SP),IX	ED61	OUT	(C),H
DDE5	PUSH	IX	ED62	SBC	HL,HL
DDE9	JP	(IX)	ED67	RRD	
DDF9	LD	SP,IX	ED68	IN	L,(C)
DD20	SBC	A,n	ED69	OUT	(C),L
DF	RST	18	ED6A	ADC	HL,HL
E0	RET	PO	ED6F	RLD	
E1	POP	HL	ED72	SBC	HL,SP
E28405	JP	PO,nn	ED738405	LD	(nn),SP
E3	EX	(SP),HL	ED78	IN	A,(C)
E48405	CALL	PO,nn	ED79	OUT	(C),A
E5	PUSH	HL	ED7A	ADC	HL,SP
E620	AND	n	ED7B8405	LD	SP,(nn)
E7	RST	20	EDA0	LDI	
E8	RET	PE	EDA1	CPI	
E9	JP	(HL)	EDA2	INI	
EA8405	JP	PE,nn	EDA3	OUTI	
EB	EX	DE,nn	EDA8	LDD	
EC8405	CALL	PE,nn	EDA9	CPD	
ED40	IN	B,(C)	EDAA	IND	

hex.code	mnemonic		hex.code	mnemonic	
EDAB	OUTD		FD7205	LD	(IY+d),D
EDB0	LDIR		FD7305	LD	(IY+d),E
EDB1	CPIR		FD7405	LD	(IY+d),H
EDB2	INIR		FD7505	LD	(IY+d),L
EDB3	OTIR		FD7705	LD	(IY+d),A
EDB8	LDDR		FD7E05	LD	A,(IY+d)
EDB9	CPDR		FD8605	ADD	A,(IY+d)
EDBA	INDR		FD8E05	ADC	A,(IY+d)
EDBB	OTDR		FD9605	SUB	(IY+d)
EE20	XOR	n	FD9E05	SBC	A,(IY+d)
EF	RST	28	FDA605	AND	(IY+d)
F0	RET	P	FDAE05	XOR	(IY+d)
F1	POP	AF	FDB605	OR	(IY+d)
F28405	JP	P,nn	FDBE05	CP	(IY+d)
F3	DI		FDCB0506	RLC	(IY+d)
F48405	CALL	P,nn	FDCB050E	RRC	(IY+d)
F5	PUSH	AF	FDCB0516	RL	(IY+d)
F620	OR	n	FDCB051E	RR	(IY+d)
F7	RST	30	FDCB0526	SLA	(IY+d)
F8	RET	M	FDCB052E	SRA	(IY+d)
F9	LD	SP,HL	FDCB053E	SRL	(IY+d)
FA8405	JP	M,nn	FDCB0546	BIT	0,(IY+d)
FB	EI		FDCB054E	BIT	1,(IY+d)
FC8405	CALL	M,nn	FDCB0556	BIT	2,(IY+d)
FD09	ADD	IY,BC	FDCB055E	BIT	3,(IY+d)
FD19	ADD	IY,DE	FDCB0566	BIT	4,(IY+d)
FD218405	LD	IY,nn	FDCB056E	BIT	5,(IY+d)
FD228405	LD	(nn),IY	FDCB0576	BIT	6,(IY+d)
FD23	INC	IY	FDCB057E	BIT	7,(IY+d)
FD29	ADD	IY,IY	FDCB0586	RES	0,(IY+d)
FD2A8405	LD	IY,(nn)	FDCB058E	RES	1,(IY+d)
FD2B	DEC	IY	FDCB0596	RES	2,(IY+d)
FD3405	INC	(IY+d)	FDCB059E	RES	3,(IY+d)
FD3505	DEC	(IY+d)	FDCB05A6	RES	4,(IY+d)
FD360520	LD	(IY+d),n	FDCB05AE	RES	5,(IY+d)
FD39	ADD	IY,SP	FDCB05B6	RES	6,(IY+d)
FD4605	LD	B,(IY+d)	FDCB05BE	RES	7,(IY+d)
FD4E05	LD	C,(IY+d)	FDCB05C6	SET	0,(IY+d)
FD5605	LD	D,(IY+d)	FDCB05CE	SET	1,(IY+d)
FD5E05	LD	E,(IY+d)	FDCB05D6	SET	2,(IY+d)
FD6605	LD	H,(IY+d)	FDCB05DE	SET	3,(IY+d)
FD6E05	LD	L,(IY+d)	FDCB05E6	SET	4,(IY+d)
FD7005	LD	(IY+d),B	FDCB05EE	SET	5,(IY+d)
FD7105	LD	(IY+d),C	FDCB05F6	SET	6,(IY+d)

hex.code	mnemonic	
FDCB05FE	SET	7,(IY+d)
FDE1	POP	IY
FDE3	EX	(SP),IY
FDE5	PUSH	IY
FDE9	JP	(IY)
FDF9	LD	SP,IY
FE20	CP	n
FF	RST	38

21 Z80-vlagbeïnvloeding

instructies	C	Z	P - V	S	N	H	opmerkingen
ADD A,s / ADC A,s	A	A	V	A	0	A	8 bits optelinstr.
SUB s / SBC A,s / CP s/ NEG	A	A	V	A	1	A	8 bits aftrekinstr., vergelijk- en negatie-instructies.
AND s	0	A	P	A	0	1	logische
OR s / XOR s	0	A	P	A	0	0	bewerkingen.
INC s	C	A	V	A	0	A	8 bits increment.
DEC s	C	A	V	A	1	A	8 bits decrement.
ADD dd,ss	A	C	C	C	0	X	16 bits optellen.
ADC HL,ss	A	A	V	A	0	X	16 bits optellen + CY
SBC HL,ss	A	A	V	A	1	X	16 bits aftrekken + CY
RLA/RLCA/RRA/RRCA	A	C	C	C	0	0	roteren accu.
RL s/ RLC s/ RR s RRC s/SLA s/SRA s SRL s	A	A	P	A	0	0	roteren en schuiven van locatie s.
RLD / RRD	C	A	P	A	0	0	roteren tetrade.
DAA	A	A	P	A	C	A	decimal adjust accu.
CPL	C	C	C	C	1	1	complementeren accu.
SCF	1	C	C	C	0	0	zet carry-vlag.
CCF	A	C	C	C	0	X	complementeer CY-vlag.
IN r,(C)	C	A	P	A	0	0	input in register.
INI/IND/OUTI/OUTD	C	A	X	X	1	X	blok-I/O. Indien B=0
INIR/INDR/OTIR/ OTDR	C	1	X	X	1	X	dan Z=1, anders Z=0.
LDI / LDD	C	X	A	X	0	0	blok-transfer. Als b=0
LDIR / LDDR	C	X	0	X	0	0	dan P/V=0, anders P/V=1.
CPI/CPIR/CPD/CPDR	C	A	A	A	1	X	blok-zoek. Als A=(HL) dan Z=1. Als BC=0 dan P/V=0.
LD A,I / LD A,R	C	A	F	A	0	0	IFF naar P/V-vlag.
BIT b,s	C	A	X	X	0	1	complement van bit b uit locatie s naar Z-vlag.

De betekenis van de in de voorgaande tabel gebruikte afkortingen wordt hieronder verklaard:

A - Vlag wordt afhankelijk van het resultaat van de bewerking gezet.
C - De vlag blijft onveranderd.
0 - De vlag wordt op 0 gezet.
1 - De vlag wordt op 1 gezet.
X - De status van de vlag is niet van belang.
V - De "overflow"-vlag wordt afhankelijk van het resultaat van de bewerking gezet.
P - De pariteitsvlag wordt afhankelijk van het resultaat van de bewerking gezet.
r - Een van de CPU-registers A, B, C, D, E, H of L.
s - Een 8 bits geheugenlocatie.
ss - Een 16 bits geheugenlocatie.
n - Een 8 bits waarde (0 t/m 255).
nn - Een 16 bits waarde (0 t/m 65535).

22 Connectoren

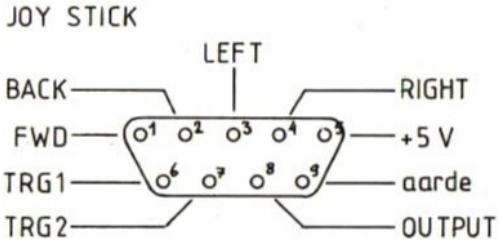

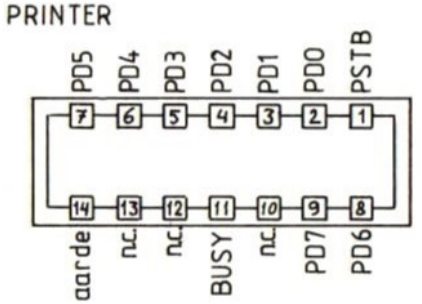

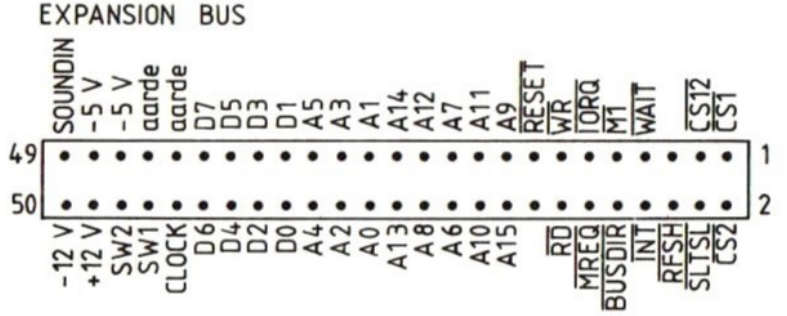

CASSETTE-RECORDER

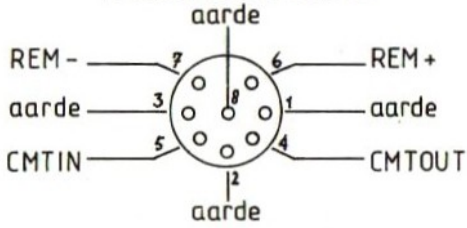

MONITOR composite

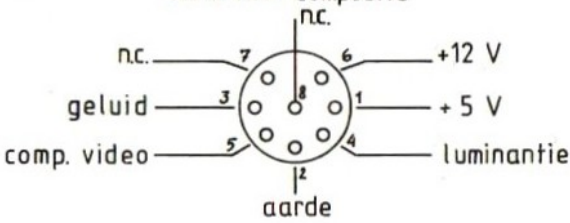

MONITOR RGB

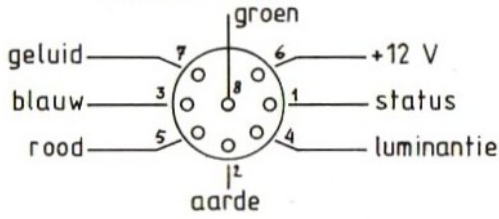

23 Geheugen-dump

Wat staat er nou eigenlijk in het geheugen? Op deze vraag krijgt u gauw antwoord, wanneer u het volgende programma intikt en uitvoert. Het laat u precies zien wat er op een door u opgegeven plaats in het geheugen staat, zowel in hexadecimale- als in ASCII-vorm.

Rekening houdend met de maximale regellengte op het beeldscherm, van 40 karakters, kwam ik tot de volgende verdeling:

```
 4 posities voor het geheugenadres (hexadecimaal).
 2 spaties.
16 posities voor de hexadecimale weergave van de inhoud
   van 8 opeenvolgende geheugenadressen.
 2  spaties.
 8 posities voor de ASCII-weergave van dezelfde 8
   opeenvolgende geheugenadressen.
```

In totaal zijn dit maar 32 karakters per regel. Het is echter, in verband met het tellen en het relateren aan geheugenadressen, handig om in groepjes van 8 te werken. Nog handiger zouden groepjes van 16 zijn, echter, dat past niet op een regel.

Met regel 80 tot en met 110 worden het begin en eind-adres van het te dumpen geheugengebied opgevraagd. Op regel 120 start een FOR-NEXT lus die voor iedere regel op het scherm eenmaal wordt doorlopen. Binnen die lus worden de volgende acties ondernomen.

Converteer het decimale adres van de eerste, op de regel af te drukken, geheugenlocatie naar hexadecimaal en zet dit in P$ (regels 130 tot en met 190, met gebruikmaking van regel 70). Voer hierna de FOR-NEXT lus van regel 200 acht maal uit. In deze lus worden 8 geheugenlocaties uitgelezen en in hexadecimaal formaat in P$ gezet. Voer daarna de FOR-NEXT lus van regel 260 acht maal uit. In deze lus worden dezelfde geheugenlocaties nogmaals uitgelezen, doch nu worden ze als ASCII codes in P$ gezet. Hierbij dient nog te worden opgemerkt dat "unprintable" karakters worden vervangen door een "." (regel 280). Print nu de variabele P$ uit. Hiermee is een regel op het beeldscherm gezet.

```
10 '*****************************
20 '*  Afdrukken van de inhoud  *
30 '*  van het geheugen. Start  *
40 '*  en eindadres op te geven *
50 '*****************************
60 '
70 H$="0123456789ABCDEF"
80 INPUT "Startadres";S
90 IF S<0 THEN S=S+2^16
100 INPUT "Eindadres";E
110 IF E<0 THEN E=E+2^16
120 FOR I=S TO E STEP 8
130 H1=INT(I/4096)
140 R=I-H1*4096
150 H2=INT(R/256)
160 R=R-H2*256
170 H3=INT(R/16)
180 H4=R-H3*16
190 P$=MID$(H$,H1+1,1)+MID$(H$,H2+1,1
)+MID$(H$,H3+1,1)+MID$(H$,H4+1,1)+"
"
200 FOR J=1 TO 8
210 X$=HEX$(PEEK(I+J))
220 IF LEN(X$)<2 THEN X$="0"+X$
230 P$=P$+X$
240 NEXT J
250 P$=P$+"  "
260 FOR J=1 TO 8
270 X$=CHR$(PEEK(I+J))
280 IF ASC(X$)<32 THEN X$="."
290 P$=P$+X$
300 NEXT J
310 PRINT P$
320 NEXT I
330 PRINT "NOG MEER TE DUMPEN? (J/N)"
340 I$=INKEY$
350 IF I$<>"J" AND I$<>"N" AND I$<>"j
" AND I$<>"n" GOTO 340
360 IF I$="J" OR I$="j" GOTO 80
370 END
```

Met het vorige programma is al veel mogelijk. Het leek mij echter interessant om een wat georganiseerde geheugen-dump van het BASIC-geheugen te maken. Het volgende programma doet dat.

De regelnummers zijn nogal hoog gekozen. De reden hiervan is, dat je dit programma achter het te onderzoeken programma moet kunnen plaatsen. Door middel van een GOTO 10000 commando wordt het dump-programma dan gestart, waarbij het een dump zal maken van alle programmaregels die een lager regelnummer hebben dan 10000.

Op regel 10040 wordt het beginadres van het BASIC-geheugen bepaald. Dat adres wordt met regel 10050 op het beeldscherm afgedrukt. De eerste BASIC-regel start op dat adres. Iedere BASIC-regel heeft een vast formaat dat er als volgt uitziet:

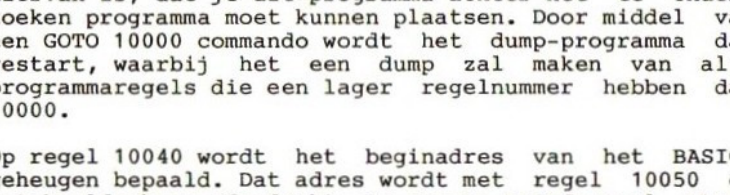

De eerste positie is het minst significante byte van het adres waar de volgende BASIC-regel begint. De tweede positie is het meest significante byte van dat adres. Met regels 10060 tot en met 10080 wordt het adres van de volgende regel bepaald.

De derde en vierde positie bevatten respectievelijk het minst en meest significante byte van het regelnummer van de huidige regel. Dit regelnummer wordt op de regels 10100 tot en met 10120 bepaald. Vervolgens wordt met regel 10130 onmiddellijk gecontroleerd of de huidige regel soms regel 10000 is. In dat geval wordt het programma beeindigd.

Is de laatste regel nog niet bereikt, dan wordt het regel nummer afgedrukt, waarna met regels 10150 tot en met 10170 de inhoud van de BASIC-regel hexadecimaal wordt afgedrukt. Voordat de volgende regel wordt behandeld, zorgt regel 10190 er voor dat het adres van die volgende regel in de variabele P komt (P=pointer).

```
10000 '************************
10010 '* BASIC GEHEUGEN DUMPEN *
10020 '************************
10030 '
10040 P=2^15+1
10050 PRINT "ADRES=";P
10060 VR=PEEK(P)
10070 P=P+1
10080 VR=VR+256*PEEK(P)
10090 P=P+1
10100 RN=PEEK(P)
10110 P=P+1
10120 RN=RN+256*PEEK(P)
10130 IF RN=>10000 GOTO 10210
10140 PRINT "REGEL=";RN
10150 FOR A=P+1 TO VR-1
10160 PRINT USING "\ \";HEX$(PEEK(A));
10170 NEXT A
10180 PRINT: PRINT
10190 P=VR
10200 GOTO 10050
10210 PRINT "EINDE BASIC LISTING"
10220 END
```

Naar aanleiding van het voorgaande programma kwam het idee bij me op om, nu het formaat van een BASIC-programma bekend is, daar nog iets meer mee te doen. Door binnen de inhoud van een BASIC-regel naar het al of niet voorkomen van een bepaalde string te zoeken, kun je bijvoorbeeld eenvoudig bepalen of een bepaalde variabele of een bepaalde tekst in het programma voorkomt, en zo ja, in welke regel(s).

Zoals u in de listing ziet, zit een groot deel van het vorige programma in dit programma verwerkt. Met regel 10050 wordt de te zoeken string gevraagd en in variabele T$ gezet. Regel 10060 bepaalt de lengte van de ingegeven string.

Nu wordt het begin van de eerste BASIC-regel opgezocht. Eenmaal gevonden, wordt er met regel 10200 gekeken of het eerste karakter in de BASIC-regel gelijk is aan het eerste karakter in de opgegeven string. Is dat inderdaad het geval, dan wordt gekeken of het tweede karakter ook gelijk is aan het tweede karakter uit de opgegeven string. Dit gaat zo door tot er een ongelijkheid optreedt of totdat alle karakters van de string in de regel blijken voor te komen. In het eerste geval zal de variabele N gelijk aan 1 worden gemaakt. In het laatste geval zal de variabele N zijn in regel 10200 verkregen waarde houden.

In regel 10210 wordt vervolgens gekeken of N groter is dan het aantal karakters in de opgegeven string. Is dat zo, dan is de string dus gevonden, en wordt het regelnummer van de BASIC-regel waarin die string was gevonden afgedrukt. Hierna wordt de volgende BASIC-regel bekeken en herhaalt zich het hele proces.

Binnen dat proces zit nog regel 10160. Hiermee wordt gecontroleerd of het regelnummer van de te onderzoeken BASIC-regel wel lager is dan 10000. Net als bij het vorige programma is het ook hier weer de bedoeling om het zoekprogramma samen met het te onderzoeken programma in het geheugen te zetten. Het zoekprogramma wordt dan gestart door een GOTO-commando te geven.

Nadat de laatste regel van het te onderzoeken programma is verwerkt, geven de regels 10270 tot en met 10300 de gelegenheid om opnieuw te beginnen, eventueel met een andere string.

```
10000 '************************
10010 '* TEKST ZOEKEN IN BASIC *
10020 '************************
10030 '
10040 SCREEN 0: WIDTH 36
10050 INPUT "VAN WELKE TEKST WILT U
WETEN OF DIE IN HET PROGRAMMA VOORKO
MT";T$
10060 L=LEN(T$)
10070 P=2^15+1
10080 VR=PEEK(P)
10090 P=P+1
10100 VR=VR+256*PEEK(P)
10110 IF VR<=0 GOTO 10270
10120 P=P+1
10130 RN=PEEK(P)
10140 P=P+1
10150 RN=RN+256*PEEK(P)
10160 IF RN=10000 GOTO 10270
10170 P=P+1
10180 N=1
10190 FOR A=P TO VR-1
10200 IF MID$(T$,N,1)=CHR$(PEEK(P))
THEN N=N+1 ELSE N=1
10210 IF N>L THEN PRINT USING "#####
#";RN;
10250 P=VR
10260 GOTO 10080
10270 PRINT: PRINT "ANDERE TEKSTEN Z
OEKEN? (J/N)"
10280 I$=INKEY$
10290 IF I$<>"J" AND I$<>"j" AND I$<
>"N" AND I$<>"n" GOTO 10280
10300 IF I$="J" OR I$="j" GOTO 10050
10310 END
```

24 Inhoudsopgave van de schijf

Het volgende programma is weliswaar erg eenvoudig, maar laat toch een aantal leuke mogelijkheden van het MSX-BASIC zien. Bovendien is het mijn ervaring dat het nog een erg handig programmaatje is ook. Wat het namelijk doet is, dat het alle op de schijf staande bestanden en programma's op het beeldscherm afdrukt. Vervolgens geeft het aan hoeveel kilobytes vrije ruimte er nog op de schijf is. Daarna vraagt het u welk programma u wilt draaien.

Het is een goede gewoonte om BASIC programma's op schijf op te slaan onder een vrij te kiezen naam, met de toevoeging ".BAS". Hierdoor herkent u de BASIC programma's onmiddellijk, en zult u niet gauw per ongeluk een bestand proberen te starten. Aan bestandsnamen kunt u bijvoorbeeld ".DAT" toevoegen.

Op de vraag, welk programma u wilt draaien, hoeft u echter de toevoeging ".BAS" niet in te tikken. Deze toevoeging is al in het programma opgenomen (zie regel 1140. Bovendien zorgt deze geprogrammeerde toevoeging er voor dat u niets anders dan programma's met de toevoeging ".BAS" kunt starten. Hiermee worden vergissingen dus tegengegaan.

De eigenlijke inhoudsopgave van de schijf wordt met regel 1080 gemaakt. Met de functie DSKF(n) wordt de nog vrije ruimte op de schijf bepaald. De reden om een beeldschermbreedte van 38 karakters te kiezen (regel 1040), is dat er dan precies drie file-namen op een regel gaan.

Door dit programma onder de naam "AUTOEXEC.BAS" op de schijf te zetten, zal dit programma na het aanschakelen van de computer (en de schijf) automatisch worden gestart. Dit heeft dan tot gevolg dat u direct na het aanschakelen, zonder enige verdere handelingen, kunt zien welke programma's er op de schijf staan. Vervolgens kunt u dan door eenvoudigweg de programmanaam in te tikken, het gewenste programma laden.

```
1000 '**********************
1010 '*     AUTOEXEC.BAS     *
1020 '**********************
1030 '
1040 WIDTH(38)
1050 CLS
1060 PRINT "OVERZICHT VAN BESTANDEN EN
 PROGRAMMA'S"
1070 PRINT "**************************
************"
1080 FILES
1090 PRINT
1100 PRINT "**************************
************"
1110 PRINT "VRIJE RUIMTE =";DSKF(0);"K
."
1120 PRINT
1130 INPUT "WELK PROGRAMMA WILT U DRAA
IEN";P$
1140 LOAD P$+".BAS"
```

Aantekeningen

Aantekeningen

Aantekeningen

Aantekeningen

Aantekeningen

Aantekeningen

Aantekeningen

Aantekeningen

Aantekeningen

ENKELE MSX-uitgaven

serie: UW MSX COMPUTER DE BAAS

MSX BASIC HANDBOEK voor iedereen, door A.C.J. Groeneveld
Hèt handboek voor iedere MSX computer gebruiker
ISBN 90 6398 100 7

MSX DISK HANDBOEK voor iedereen, door A.C.J. Groeneveld
ISBN 90 6398 407 3

MSX BASIC leerboek deel 1, door Wessel Akkermans en Piet den Heijer. Informatie over MSX-hardware en leren programmeren
ISBN 90 6398 649 1

MSX BASIC leerboek deel 2, door Wessel Akkermans en Piet den Heijer. Doorgaan met leren programmeren en speciale aandacht voor kleur, grafieken, geluid/muziek en joy-sticks
ISBN 90 6398 769 2

MSX DOS leerboek, door Wessel Akkermans en Piet den Heijer. Het manipuleren met strings, het bewerken en opslaan van gegevens op cassette en schijf
ISBN 90 6398 519 3

SOFTWARE PLUS in MSX

INTROTAPE MSX, door A.C.J. Groeneveld. Begeleid met instrukties om de computer aan te sluiten en de tape te laden, wordt MSX op een vriendelijke en onderwijzende manier vanuit nul bij de gebruiker geïntroduceerd. Na het doorwerken van deze software is de gebruiker zelf in staat MSX-basic programma's te schrijven
ISBN 90 6398 148 1

MSX-SCRIPT door Ton Weijters
Een menu-gestuurde nederlandstalige tekstverwerker
ISBN 90 6398 189 9

MSX
ZAKBOEKJE

Tekeningen maken, kleuren en geluiden produceren, en met hetzelfde gemak als het afdrukken van een stukje tekst op het beeldscherm. Dat was mijn eerste indruk van de MSX-computers. Na die eerste kennismaking bleven de MSX-computers mij verbazen. Een floppy disk van merk A kon zonder meer worden aangesloten op merk B. Diezelfde mate van uitwisselbaarheid gold ook voor programma's. Programma's geschreven op de ene MSX-computer, konden ongewijzigd worden afgedraaid op een andere.

Het aantal mogelijkheden, dat de zeer uitgebreide en goed gestandaardiseerde MSX-BASIC, en de al evengoed gestandaardiseerde hardware, hebben, maakt dat het wel haast onmogelijk is om al die mogelijkheden uit het hoofd te kennen. Daarnaast komen tijdens het programmeren altijd wel een aantal handige tabellen te pas.

In grote lijnen zult u in dit boek de volgende gegevens terug kunnen vinden:

Niet computergerichte tabellen,
de MSX-BASIC instructieset,
diverse tabellen die het BASIC-programmeren kunnen versnellen,
de Z80 instructieset,
hardware-gegevens (connectoren) en een aantal programmaatjes.

ISBN 90 6398 888 5